

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI.

WARSZAWA.

Nr. 19.

1 października 1928.

T R E Ś Ć :

ROZPORZĄDZENIA:

	Str.
27. Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 września 1928 r. o utworzeniu urzędów notariuszy w Dokrzycach, Dołhinowie, Rakowie i Smorgoniach w okręgu sądu okręgowego w Wilnie	354
28. Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 września 1928 r. o rozmieszczeniu rewirów śledczych w powiecie krzemienieckim w okręgu sądu okręgowego w Równem	354
29. Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 1928 r. o utworzeniu urzędów notariuszy w Kostopolu i Wyszogrodzku w okręgu sądu okręgowego w Równem.	355

ZARZĄDZENIE Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 września 1928 r. o powołaniu Komisji Lustracyjnych dla sądów i urzędów prokuratorskich. 355

OKÓLNIKI:

Nr. 1421/III. P. W./28 w sprawie przerachowania wartości inwentarżowych działów pracy więzień	355
Nr. 1422/I. U./28 dotyczący prawa o ustroju sądów powszechnych	359
Nr. 1423/III. P. W./28 w sprawie ubezpieczenia więźniów od niebezpiecznych wypadków.	389

PISMA OKÓLNE:

Nr. 1196/II. G. S./28 w sprawie podpisów na awizach do zleceń wypłaty z rachunków bieżących.	390
Nr. 1197/III. P. W./28 w sprawie zmiany cennika środków lekarskich dostarczanych do więzień z Centralnej Apteki Więzień	391

ZAWIADOMIENIE:

Wykaz nieobsadzonych etatów w dniu 1 października 1928 r. w apelacjach: warszawskiej, wileńskiej i lubelskiej 396

UZUPEŁNIENIE do wykazu zaliczek w znaczkach sądowych Dz. Urz. Nr. 5/26 . 397

RUCH SŁUŻBOWY aplikantów w okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie . . 397

ADWOKATURA:

a) W Okręgu Izby Adwokackiej w Warszawie	398
b) W Okręgu Izby Adwokackiej w Krakowie	398
c) W Okręgu Izby Adwokackiej we Lwowie	399
d) W Okręgu Izby Adwokackiej w Cieszynie	399
e) W Okręgu Izby Adwokackiej w Poznaniu	399
f) W Okręgu Izby Adwokackiej w Toruniu	400
BIBLIOGRAFJA	400
SPROSTOWANIA	400

27.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 września 1928 r. o utworzeniu urzędów notariuszy w Dokrzycach, Dołhinowie, Rakowie i Smorgoniach w okręgu sądu okręgowego w Wilnie.

Na podstawie art. 4 ustawy notarialnej z 1866 r. zarządza się co następuje:

§ 1. Tworzy się urzędy notariuszy: w Dokrzycach powiatu dziśnieńskiego, Dołhinowie powiatu wilejskiego, Rakowie powiatu mołodeczańskiego i Smorgoniach powiatu oszmiańskiego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go listopada 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:
A. Meysztowicz

28.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 września 1928 r. o rozmieszczeniu rewirów śledczych w powiecie krzemienieckim w okręgu sądu okręgowego w Równem.

Na podstawie art. 288 ustawy postępowania karnego z 1864 r. zarządza się co następuje:

§ 1. W miejsce dotychczasowego ustala się następujący podział powiatu krzemienieckiego na rewiry śledcze:

a) „I rewir śledczy powiatu krzemienieckiego” z siedzibą w Krzemieńcu obejmuje miasto Krzemieniec tudzież gminy: Bereźce i Poczajów;

b) „II rewir śledczy powiatu krzemienieckiego” z siedzibą w Krzemieńcu obejmuje gminy: Białokrynicę, Borki, Borsuki, Dederkały, Łanowce i Szumsk;

c) „III rewir śledczy powiatu krzemienieckiego” z siedzibą w Wiśniowcu obejmuje gminy: Białozórkę, Oleksiniec, Wierzbowiec, Wiśniowiec, Wyszogródek i Zarudzie.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:
A. Meysztowicz

29.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 1928 r. o utworzeniu urzędów notariuszy w Kostopolu i Wyszogródki w okręgu sądu okręgowego w Równem.

Na podstawie art. 4 ustawy notarialnej z 1866 r. zarządza się co następuje:

§ 1. Tworzy się urzędy notariuszy w Kostopolu i Wyszogródki.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 września 1928 r. o powołaniu Komisji Lustracyjnych dla sądów i urzędów prokuratorskich.

Na zasadzie art. 25 przepisów tymczasowych o organizacji sądownictwa w Królestwie Polskiem (Dz. Urz. Dep. Sprawiedliwości T. R. S. K. P. Nr. 1 z 1917 r.) § 74 austr. ustawy o organizacji sądów z dnia 27 listopada 1896 r. (austr. Dz. Pr. Państwa Nr. 217) oraz § 78 pruskiej ustawy wykonawczej z dnia 24 kwietnia 1878 r. do niemieckiej ustawy o ustroju sądownictwa (pr. zb. ustaw str. 230) celem szczegółowej lustracji sądów i urzędów prokuratorskich we wszystkich okręgach apelacyjnych powołuję Komisje Lustracyjne: a) dla sądów i b) dla urzędów prokuratorskich.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

OKÓLNIK Nr. 1421/III.P.W./28

w sprawie przerachowania wartości inwentarzowych działów pracy więzień.

Do wszystkich władz więziennictwa.

Wobec tego, że wartości inwentarzowe działów pracy więzień (aresztów), nabyte przed dniem 30 września 1925 roku, nie odpowiadają walucie złotowej, ustalonej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 790) zarządzam co następuje:

1) Wartości inwentarzowe, jak nieruchomości, ruchomości, maszyny, narzędzia, urządzenia techniczne, inwentarz żywy i wogóle przedmioty nieprzeznaczone do zbytu, posiadane przez działy pracy więzień (aresztów), a nabyte w okresie od 1 lipca 1924 roku do dnia 29 września 1925 roku włącznie, należy, na mocy art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 roku (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 352), przerachować według stosunku 172 złotych, określonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 790), za 100 złotych, określonych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 stycznia 1924 roku (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 401), czyli wartości poszczególnych jednostek inwentarzowych powiększyć należy do 172⁰/_o.

Przerachowanie to winno nastąpić do dnia 31 grudnia 1928 roku.

2) Przedmioty inwentarzowe, nabyte przed dniem 1 lipca 1924 roku, których wartości zostały przerachowane z waluty markowej na złotową w myśl pisma okólnego Nr. 728/III.P.W./24 z dnia 17 maja 1924 roku (Dz. Urz. Min. Spraw. Nr. 11 z 1924 r.), przyjmując 1.800.000 mk. za jeden złoty, należy w terminie podanym wyżej w punkcie 1 oszacować komisyjnie z udziałem rzeczoznawców, według rzeczywistej obecnej ich wartości w stosunku do cen rynkowych. Każda jednostka inwentarzowa ma być oszacowana oddzielnie.

Za inwentarz nabyty przez dział pracy więzienia uważać należy i ten inwentarz, który został przyjęty od działu gospodarczego, względnie od działu pracy innego więzienia.

3) Przerachowaniu, względnie oszacowaniu nie podlega inwentarz nie nadający się do użytku z powodu zużycia lub zniszczenia, oraz inwentarz nabyty po dniu 29 września 1925 roku. W wypadku gdy inwentarz został przejęty od działu gospodarczego, względnie od działu pracy innego więzienia po dniu 29 września 1925 roku, lecz został nabyty przez poprzedniego posiadacza, t. j. dział gospodarczy lub dział pracy przed dniem 30 września 1925 roku, należy w stosunku do tego inwentarza zastosować punkt 1 lub punkt 2 niniejszego zarządzenia.

4) Inwentarz nie nadający się do użytku należy wysortować zgodnie z okólnikiem Nr. 477/III. P. W./22 (Dz. Urz. Min. Spraw. Nr. 16 str. 431 1923 r.) i przedłożyć Ministerstwu Sprawiedliwości do dnia 5 stycznia 1929 roku wykaz tego inwentarza, wraz z opisem protokołu wysortowania.

Po otrzymaniu zgody Ministerstwa Sprawiedliwości na skreślenie inwentarza wysortowanego z księgi inwentarzowej, książkową wartość jego spisać na straty, obciążając rachunek odnośnego przedsiębiorstwa, lub rachunek kosztów handlowych, o ile inwentarz wysortowany służył do użytku administracji ogólnej działu pracy.

Jednocześnie z wykazem inwentarza wysortowanego należy przedstawić dwa wykazy pozostałego inwentarza, zdatnego do użytku według załączonych wzorów Nr. 1 i 2, wraz z odpisem protokołu oszacowania inwentarza, nabytego przed dniem 1 lipca 1924 roku. W wykazie Nr. 2 winien być zamieszczony inwentarz, według poszczególnych przedsiębiorstw i grup, w porządku alfabetycznym, to znaczy, że przedmioty inwentarzowe jednakowego rodzaju winny być wykazane w porządku alfabetycznym ich nazw w następujących po sobie kolejno pozycjach, według poszczególnych przedsiębiorstw, przyczem numeracja jednostek inwentarzowych ma być oddzielna dla każdej grupy. Wartość inwentarza, nabytego w okresie od 1 lipca 1924 roku do 29 września 1925 roku włącznie, wykazać należy w wykazie Nr. 2 po przerachowaniu w stosunku 172 złotych za 100 złotych, według cen nabycia, jak również według cen wykazanych w rubr. 8, stronicy „Winien” księgi inwentarzowej na 1928/1929 rok.

Drugie egzemplarze wykazów Nr. 1 i 2 mają być przechowywane w aktach działu pracy więzień (aresztów).

5) Wartości inwentarzowe, wykazane w rubr. 5, 9 i 11 wykazu Nr. 2, wpisać należy do rubr. 9 stronicy „Winien” księgi inwentarza martwego i żywego na 1928/1929 rok równoległe z wartością tegoż inwentarza, wykazaną w rubr. 8 powyższej księgi, przyczem treść nagłówka rubr. 9 stronicy „Winien” księgi inwentarzowej ma być zmieniona na następującą: „WARTOŚĆ INWENTARZA PO PRZERACHOWANIU”.

Następnie nadwyżki wartości inwentarzowych, powstałe wskutek przerachowania lub oszacowania, wykazane w rubr. 13 wykazu Nr. 2, zaksięgować na stronicy „Ma” rachunku pod nazwą: „Rachunek nadwyżek wartości inwentarzowych”, otwartym w księdze rachunków różnych, lub, o ile tej księgi nie prowadzi się, — w księdze dłużników i wierzycieli. Rachunek ten wykazywać należy w bilansie brutto w oddzielnej pozycji.

Areszty sądowe i więzienia, które, w myśl punktu 5 okólnika Nr. 1379/III./P. W./28 z dnia 14 kwietnia 1928 roku (Dz. Urz. Min. Spraw. Nr. 9-a), prowadzą pojedynczą księgowość działu pracy, nie mają obowiązku wprowadzać w księgach tegoż działu rachunku: „Nadwyżek wartości inwentarzowych”. Powinny tylko nadwyżki te doliczyć do sumy wartości inwentarzowych w rubr. 26 sprawozdania majątkowego, sporządzonego za miesiąc, w którym dokonano przerachowania powyższych wartości.

Warszawa, dnia 26 września 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

WYKAZ Nr. 1

inwentarza martwego i żywego działu pracy więzienia....., nabytego przed dniem 1-go lipca 1924 r. i oszacowanego w myśl okólnika Ministerstwa Sprawiedliwości Nr. 1421/III. P. W./28 z dnia 26 września 1928 r.

Liczba porządkowa	Data nabycia			Nazwa inwentarza	Ilość	W jakim stanie znajduje się	Wartość inwentarza wykazana w rub. 8 stronicy „Winien” księgi inwentarzowej na 1928/29 r. na podstawie bilansu zamknięcia na 1.IV 1928 r.		Wartość szacunkowa inwentarza		
	dzień	miesiąc	rok				zł.	gr.	zł.	gr.	
1	2			3	4	5	6		7		

(podpisy komisji szacunkowej)

OKÓLNIK Nr. 1422/L.U./28

dotyczący prawa o ustroju sądów powszechnych.

Do wszystkich sądów i prokuratorów.

W dniach 28—30 czerwca 1928 r. odbył się w Ministerstwie Sprawiedliwości zjazd Panów Prezesów i Prokuratorów Apelacyjnych w składzie następującym:

P. Al. Meyszowicz, Minister Sprawiedliwości.

P. St. Car, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Z Ministerstwa Sprawiedliwości: P. Stefan Sieczkowski, dyrektor departamentu ustawodawczego; P. H. Świątkowski, dyrektor departamentu administracyjnego; P. L. Jaxa-Maleszewski, dyrektor departamentu karnego; P. W. Kuczyński, prokurator Sądu Najwyższego; P. St. Batycki, naczelnik wydziału administracyjnego; P. St. Warmiński, naczelnik wydziału karnego; P. L. Bekerman, podprokurator Sądu Najwyższego.

Z sądów apelacyjnych: w Katowicach — prezes s. ap. A. Stark, s. s. ap. J. Handzel; w Krakowie — wiceprezes s. ap. M. Turowicz, wiceprezes s. ap. J. Krzyżanowski; w Lublinie — prezes s. ap. W. Młynarski, wiceprezes s. ap. B. Sekutowicz; we Lwowie — prezes s. ap. A. Czerwiński, wiceprezes s. ap. Cz. Wóycicki; w Poznaniu — prezes s. ap. J. Zakrzewski, s. s. okr. W. Kutzner; w Toruniu — wiceprezes s. ap. A. Frendl, s. s. ap. St. Arkusiewicz; w Warszawie — prezes s. ap. L. Supiński, wiceprezes s. ap. F. Dutkiewicz; w Wilnie — wiceprezes s. ap. L. Bochwic, s. s. ap. M. Maliński.

Z Prokuratorów apelacyjnych: w Katowicach — prok. apel. A. Rasp; w Krakowie — prok. okr. T. Kalczyński; w Lublinie — prok. apel. J. Kamiński; we Lwowie — prok. apel. T. Malina; w Poznaniu — prok. apel. T. Marecki; w Toruniu — prok. apel. Z. Lewandowski; w Warszawie — prok. apel. K. Rudnicki; w Wilnie — prok. apel. J. Przyłuski.

Sekretarze: s. s. okr. A. Chechliński, s. pok. A. Miller.
Porządek dzienny między innymi sprawami obejmował:

- I. Powitanie Zjazdu przez Pana Ministra.
- II. Przemówienie Pana Wiceministra.
- III. Referat Prokuratora przy Sądzie Najwyższym P. Kuczyńskiego o ustroju sądów powszechnych.
- IV. Czytanie prawa o ustroju sądów powszechnych.

Praca tego Zjazdu—to pierwszy na zewnątrz akt Ministerstwa ku sprawnemu wprowadzeniu w życie prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93). Wyniki tego zjazdu mają ogólniejsze znaczenie dla sądownictwa, dlatego część protokołu, dotycząca prawa ustrojowego, podaję obecnie do wiadomości wszystkich sądów i prokuratorów:

Zjazd otworzył P. Minister Sprawiedliwości następującym przemówieniem:
Otwieram Zjazd Prezesów i Prokuratorów Apelacyjnych, witając przybyłych nań uczestników. Przedmiotem Zjazdu są doniosłe sprawy reorganizacji sądów, związane z wejściem w życie od dnia 1 stycznia przyszłego roku nowego prawa o ustroju sądów. Prawo to jest podstawą fundamentalną, na której wesprzeć się ma w przyszłości gmach jednolitego ustawodawstwa sądowego polskiego. Zjazd niniejszy ma właśnie na celu ustalenie wytycznych, zmierzających do jak najsprawniejszego przejścia od dzielnicowych form organizacji sądownictwa do jednolitego ustroju sądów polskich. W tej doniosłej

1	Liczba porz. inwentarza według grup			4	5	6	7	8	9	10	11	12	13																	
	Data nabycia																													
	dzień	miesiąc	rok																											
1	1	lipiec	1924	12	00	22	00	22	00	10	00	37	84	9	60	16	52	42	50	42	50	42	50	43	60	23	08	20	63	
2	1	"	"	10	00	22	00	10	00	6	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	
3	29	wrzesień	1925	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
2	10	czerwiec	1924	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
1	1	styczeń	1924	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
1	20	grudzień	1924	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
1	30	wrzesień	1925	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
1	5	lutym	1928	0	01	3	00	1	50	2	58	2	58	1	00	1	72	2	00	1	10	0	90	0	86	0	72	0	99	20
Warsztat stolarski				12	01	25	00	23	50	40	42	10	60	18	24	44	50	43	60	23	08	20	63							
Hebel zwozajny				12	00	22	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
" "				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
Warsztat stolarski				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
" "				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
Warsztat szewski				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
Młotek szewski				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
Warsztat szewski				12	00	22	00	10	00	10	32	1	80	3	10	42	50	42	50	42	50	42	50	42	50	7	22	1	30	30
Razem				12	01	25	00	23	50	40	42	10	60	18	24	44	50	43	60	23	08	20	63							
Ogółem				12	01	25	00	23	50	40	42	10	60	18	24	44	50	43	60	23	08	20	63							

wartości inwentarzowych dziadu pracy więzienia Ministerstwa Sprawiedliwości Nr. 1421/III.P.W./28 z dnia 26 września 1925 r. i przerechowanych w myśl okólnika nabytych przed dniem 30-go września 1925 r. i przerechowanych w czasie późniejszym i niepodlegających przerechowaniu.

W Y K A Z Nr. 2

Kierownik działu pracy.

Naczelnik więzienia.

dla Państwa Polskiego pracy życzę powodzenia i pomyślnych rezultatów, oraz oddają przewodnictwo P. Wiceministrowi Carowi, ponieważ zajęcia bieżące nie pozwalają mi stale uczestniczyć w obradach.

Po opuszczeniu sali przez P. Ministra Sprawiedliwości, P. Wiceminister Car, obejmując przewodnictwo, wygłosił następujące przemówienie:

Przez ogłoszenie prawa o ustroju sądów powszechnych zrobiony został pierwszy krok na drodze do faktycznej unifikacji polskiego prawodawstwa sądowego. Krokiem następnym na tej drodze było wydanie nowego kodeksu postępowania karnego; mamy nadzieję, że jeszcze w ciągu bieżącego roku zostanie ustalony tekst polskiej procedury cywilnej. Jak widać z tego, praca nad unifikacją prawodawstwa polskiego wstąpiła w stadium realizacji i wymaga w chwili obecnej wydania szeregu rozporządzeń i zarządzeń o charakterze wykonawczym. Krytyka negatywna, z jaką przyjęte zostało w pewnych kołach rozporządzenie ustrojowe, nie miała charakteru rzeczowego, i wynikała raczej z abstrakcyjnych, nigdzie dotąd doświadczalnie niewypróbowanych haseł teoretycznych, albo z przyzwyczajęń i nawyknień lokalno-dzielnicowych, aniżeli z realnej oceny systemów pozytywnych i ogólnopaństwowych potrzeb. W sferach parlamentarnych, jak wynika choćby z wniosku nowelizacyjnego zgłoszonego przez Klub stronnictwa P. P. S., dekret ustrojowy spotkał się z rzeczową aprobatą całokształtu jego postanowień, tendencje zaś zmiany jego dotyczą tylko kilku kwestyj szczegółowych. W tym stanie rzeczy, oraz w związku z wagą, jaką Rząd do przeprowadzenia wydanych dekretów unifikacyjnych przywiązuje, należy się liczyć z faktem, że nowy ustrój wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 1929 r. Należy tedy do dekretu ustrojowego ustosunkować się w tej chwili pozytywnie i zastanowić się w pierwszym rzędzie nad sposobem jego wykonania. Stanowi to właśnie cel niniejszego Zjazdu. Z drugiej strony Zjazd przyczynić się ma do wyjaśnienia i ustalenia treści prawnej postanowień dekretu ustrojowego, aby w praktyce osiągnąć jednolitość i rzeczywistą unifikację. Wyjaśnienia te zastąpią niejako motywy, których opracowanie w okresie zmniejszonej pracy ustawodawczej było technicznie niewykonalne, oraz stanowią będą jakby pierwsze uwagi komentarzowe do rozporządzenia ustrojowego. Należy samą akcją wyjaśnienia nowych przepisów i przygotowania prac wykonawczych byłoby pożądanem przenieść na sądy i prokuratury okręgowe.

Następnie P. Wiceminister Car udzielił głosu P. Prokuratorowi Sądu Najwyższego K u c z y ń s k i e m u, który wygłosił następujący referat:

Sprawne wprowadzenie w życie prawa o ustroju sądów powszechnych, przewyciężenie trudności z tem połączonych wymagać będzie wydania szeregu rozporządzeń, zarządzeń administracyjnych, a częściowo także akcji personalnej, zwłaszcza w zakresie pomnożenia liczby sędziów i prokuratorów. Dzisiejszy zjazd jest również częścią akcji ku wykonaniu nowego prawa, ma przyczynić się — jak Pan Wiceminister już podkreślił — do wyjaśnienia i ustalenia treści prawnej postanowień dekretu ustrojowego, aby w praktyce osiągnąć jednolitość i rzeczywistą unifikację. Za najodpowiedniejszą do tego formę uznano czytanie prawa o ustroju sądów powszechnych, objęte czwartym punktem porządku dziennego. Czytanie poszczególnych artykułów łącznie z rozpatrzeniem artykułów związkowych da sposobność do omówienia wątpliwości, nasuwających się Panom Prezesom i Prokuratorom, wyjaśni cel przepisu i jego właściwe znaczenie, które oczywiście musi być jednolite, bez względu na rozbieżności pojęciowe, wytworzone pod wpływem długoletniego odrębnego życia prawnego włączonych niedawno częściach Państwa. W przeciwnym razie zadanie unifikacji rzeczywistej nie będzie osiągnięte, mimo tekstu ustawy jednego dla całego obszaru Rzeczypospolitej.

Referat ogólny winien odpowiadać celowi zjazdu i nie może przekroczyć czasu, jaki skąpo można było nań przeznaczyć. Pominię więc historję prac nad prawem o ustroju sądów powszechnych¹⁾, w którego redakcji zużytkowano poprzednie prace odrębne nad ustrojem sądów i pragmatyką sędziowską i prokuratorą, aczkolwiek niektóre momenty rozwoju tych prac mogłyby ułatwić zrozumienie poszczególnych przepisów.—Bezprzedmiotowem byłoby też rozpatrywanie rozstrzygniętych faktem wydania ustawy ustrojowej kwestyj spornych, jak: co należało wydać naprzód: procedurę czy ustrój i co ustawa ustrojowa ma zawierać²⁾, niektóre tylko z tych kwestyj wypadnie fragmentarycznie poruszyć przy omawianiu szczegółów. Zaznaczę tylko, że równoległe z pracami nad ustrojem szły prace nad procedurą karną, tak że przepisy obu ustaw zostały skoordynowane (właściwość—sądy przysięgłych—sądy dla nieletnich i t. d.).—Wreszcie unikam polemiki z krytyką. Z rozgwaru tej krytyki, pojawiającej się w toku prac od roku 1919 w druku, piśmie, na konferencjach i zebraniach, z krytyki często przesadnej, nierzeczowej, dopatrującej się tylko zalet po stronie własnej koncepcji, a wszelkich wad po stronie przeciwnej, starano się w ostatecznym opracowaniu prawa ustrojowego wyłowić argumenty istotnie doniosłe, zważyć je, uwzględniając słuszne³⁾. Na systematyczne i dogmatyczne przedstawienie całości materji niema czasu i byłoby to niezgodne z postanowioną formą czytania kolejnego artykułów, komentowania ich w dyskusji i ustalania wyniku w tezach.

Zadaniem referatu ogólnego będzie więc: przedstawić ustosunkowanie się ustawodawcy do najważniejszych zasadniczych problemów, wyjaśnić rozwiązanie spornych zagadnień, a w ten sposób ułatwić wniknięcie w istotę poszczególnych przepisów i zapewnić celowe ich urzeczywistnienie w praktyce.

Zmierzając do unifikacji ustroju sądownictwa, **ustawodawca uwzględnił** w nowem prawie, w możliwie najwyższej mierze, **rozwój historyczny** w ostatecznej jego postaci tak, jak wytworzył się na poszczególnych obszarach, które złączono w wskrzeszonym Państwie. Pewnem ułatwieniem były polskie akty ustawodawcze bądź ogólniejszego znaczenia, jak ustawa karna skarbową z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105 poz. 609), bądź fragmentarycznie wydawane dla poszczególnych dzielnic, które ustrój sądowy obowiązujący w danej dzielnicy upodabniały do ustroju innych dzielnic tak zewnętrznie, począwszy od nazw, jak i wewnętrznie. Ostatniem w tym zakresie było rozporządzenie z mocą ustawy dla okręgów apelacyjnych warszawskiego, lubelskiego i wileńskiego, znoszące ławników w sądach pokoju i ustalające organizację sądów pokoju wieloosobowych z sędziami-kierownikami na czele na wzór sądów powiatowych, ułatwiając akcję przeistoczenia w miarę potrzeby jednoosobowych sądów na wieloosobowe oraz specjalizację sędziów przez podział czynności (rozp. z dnia 19 grudnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 971). Mimo dążeń do unifikacyjnych ustawodawstwa przejściowego, różnice ustrojowe pozostały istotne i głębokie. Do trudności unifikacyjnych przedmiotowych dołączają się, że tak się wyrażę „podmiotowe”, wynikające z nawyknień dzielnicowych, nabytych latami przez sędziów i przez społeczeństwa, żyjące odrębnym życiem prawnem. Różnice pojęciowe i poglądów, wpływające z różnego wykształcenia prawniczego i z długoletnich dzielnicowych stosunków rzeczywistych, pła-

¹⁾ Streszczenie ich zawiera rozprawa Jamontta: Historia i krytyka rozporządzenia o ustroju sądów powszechnych, Warszawa 1928.

²⁾ Porównaj w tym względzie z pośród ustaw dzielnicowych — ustawę ustrojową niemiecką a organizacyjną austriacką.

³⁾ W szczególności były rozważane także argumenty, które po wyjściu rozporządzenia znalazły swój wyraz w rozprawach Prezesów Czerwińskiego, Mogilnickiego, Pohoreckiego (prokuratorzy w spraw cywilnych), sędziego Jamontta.

czą się w jedną całość, która nieraz zaciemnia piszącym o nowym prawie jasną treść i celowość przepisu, a najpoważniejszym praktykom dyktuje wręcz przeciwnie ustosunkowanie się do zasadniczych problemów, jak potrzeba stażu¹⁾, zakres władzy prezesów („primus inter pares”), potrzeba i zakres władzy zgromadzeń ogólnych, konkurs na stanowiska sędziowskie²⁾ i t. d. To samo dotyczy kwestyj drugorzędnych, nawet formalistycznych, wywołujących nieraz silniejsze zadrażnienia niż zasadnicze.

Unifikacji nie można więc dokonać bez „bólów” dzielnicowych na płaszczyznach ustrojowych dotąd rozbieżnych, a unormowanych w nowym prawie bądź swoiście, bądź w zbliżeniu do stanu prawnego jednej tylko dzielnicy, bądź kompromisowo. Przelomowe te trudności wykonania należy przewyciężyć bezwzględnie pod grozą popadnięcia w zło najgorsze — unifikacji pozornej. Ustawodawca starał się tarcia, mogące wynikać z wprowadzenia nowego prawa, sprowadzić do minimum niezbędnego.

Na czym polegały **trudności przekształcenia ustroju dotychczasowego?** W ostatecznej postaci mamy wprowadzić jeden Sąd Najwyższy i organizację sądowe dzielnicowe o takich samych nazwach sądów niższych, z wyjątkiem sądów powiatowych, w przeciwstawieniu do równorzędnych im sądów pokoju; mamy podobną instancyjność, więc podobny zewnętrznie obraz hierarchiczny; w całości otrzymujemy wrażenie — jak się wyrażono — trzech budowli o podobnej strukturze architektonicznej. Określenie takie słusznie wzięto z poza dziedziny prawnej, bo nicosię prawnicza tej jedności jest oczywista. Nie zatarto różnic istotnych obrazu sądownictwa trzech dzielnic z refleksem różniczkowania w Sądzie Najwyższym. — Pozostały wielkie różnice w rozmieszczeniu terytorjalnym sądów, warunkowane ich ustrojem i stosunkami przestrzennymi Państwa. Wielkie przestrzenie obszarów sądów okręgowych w b. dzielnicy rosyjskiej, a gęstość zaludnienia i rozwinięte stosunki ekonomiczne na Górnym Śląsku wymagały w sądach okręgowych stworzenia stałych wydziałów zamiejscowych (izb detaszowanych) lub nieustających sesyj wyjazdowych, bądź nieznanych b. dzielnicy austriackiej, jak wydziały zamiejscowe, bądź wyjątkowych, jak sesja wyjazdowa sądu okręgowego. Inny musi być obszar kompetencji terytorjalnej sądu pokoju, składającego się z jednego sędziego, inny sądu powiatowego, składającego się z większej liczby sędziów. Większego znaczenia są różnice ustrojowe wewnętrzne, oddziaływujące na funkcję sądowniczą. Jeszcze ciągle istnieje z reguły złączenie faktyczne całej jurysdykcji sądu pokoju w osobie jednego sędziego, przy zróżniczkowaniu rzeczowym podziału czynności w sądach powiatowych. Tylko w b. zaborze pruskim mamy przy organizmie sądu powiatowego sądy ławnicze; sądy okręgowe w tej dzielnicy orzekają w sprawach cywilnych wyłącznie jednoosobowo, w sprawach karnych (z małymi wyjątkami)³⁾ w gronie 2 sędziów zawodowych i 3 niezawodowych (w sprawach największej wagi, zastępując instytucję przysięgłych: 2 sędziów zawodowych i 5 niezawodowych); nieznane jest w sądzie okręgowym w szerszym zakresie postępowanie karne uproszczone przed jednym sędzią, wprowadzone dopiero tylko w zakresie postępowania karno-administracyjnego rozporządzeniem z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 365). W dwu innych dzielnicach istnieje wyłącznie orzecznictwo jednoosobowe w sądach powiatowych wzgl. pokoju, orzecznictwo w składzie trzech sędziów w sądach okręgowych, nadto w sądach okręgowych jednoosobowe w postępowaniu uproszczonym karnym,

¹⁾ Porównaj: Czerwiński (str. 30) uznaje przepisy o stażu za zbędne, a Jamontt „Projekt sądów bez nadzoru i stażu” za istotne.

²⁾ Mogilnicki (str. 12), a przeciwnie uznanie celowości poza ziemiami b. zaboru rosyjskiego.

³⁾ W sprawach o lichwę wojenną — trzech sędziów zawodowych.

w pewnym zakresie także jednoosobowe w sprawach cywilnych, przyczem dalej niż ustrój b. dzielnicy rosyjskiej (ustawa z dnia 16 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 637) idzie ustrój b. dzielnicy austriackiej, przewidujący wyrokowanie przez jednego sędziego nawet w sprawach procesowych do 2.500 złotych i niektórych innych (n. j. i u. z 9 marca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 144). O ile sprawy handlowe są rozpatrywane w specjalnych zespołach, wchodzi w skład sądu w b. dzielnicy rosyjskiej i pruskiej jeden sędzia zawodowy i dwu sędziów handlowych, w b. dzielnicy austriackiej dwu sędziów zawodowych, a jeden tylko handlowy. W b. dzielnicy austriackiej istnieją nadto w sądach krakowskim, samborskim i cieszyńskim specjalne wydziały (senaty) dla spraw górniczych z udziałem znawcy górnictwa. Tylko w b. dzielnicy austriackiej są czynne sądy przysięgłych. Pomijam — z konieczności skracania referatu — różnice pomniejsze w sądach pierwszej instancji, aczkolwiek nie są one bez znaczenia dla całości obrazu¹⁾. Z tego też powodu pomijam mniej ważne różnice ustrojowe sądów wyższych instancji, podkreślając tylko brak udziału w Sądzie Najwyższym urzędu prokuratorskiego w sprawach cywilnych, rozpatrywanych w niższych instancjach na obszarach apelacyjnych południowych i zachodnich.

Na różny obraz sądownictwa składają się wreszcie różnice, wypływające z innego unormowania właściwości rzeczowej i trybu postępowania. Odrębności te dotyczą tak zakresu działania sądów powszechnych wogóle (n. p. w b. dzielnicy rosyjskiej niemal wszystkie sprawy małżeńskie należą do sądów szczególnych duchownych; w b. dzielnicy pruskiej należą do sądów powszechnych, a nie do Trybunału Administracyjnego, sprawy o roszczenia sędziów z ich stosunku służbowego i t. d.), jak i rozdziału właściwości rzeczowej w obrębie sądownictwa powszechnego. Rozdział jej między pierwsze instancje (s. okręgowy — a powiatowy i pokoju) jest w poszczególnych dzielnicach różny i różne są też przepisy o zakresie i warunkach przekazywania spraw z właściwości zasadniczej sądu okręgowego do sądu powiatowego wzgl. pokoju (np. na wniosek prokuratora w sprawach karnych — w najszerszych granicach w b. zaborze pruskim, w ciśniejszych — w b. zaborze rosyjskim, podczas gdy b. zabór austriacki tej instytucji nie zna, a przewiduje tylko wyłączenie się sędzią sądu powiatowego w postępowaniu uproszczonym). Inny jest w sprawach dzielnicowych zakres postępowania niespornego i spornego i ustosunkowanie jednego do drugiego. Tryb postępowania wpływa też istotnie na obraz sądownictwa w zakresie kompetencyjnym, jak n. p. pełna apelacja od wyroków karnych sądów okręgowych b. dzielnicy rosyjskiej do sądu apelacyjnego, instytucja nieznana dwu innym dzielnicom; n. p. w postępowaniu karnym uproszczonym odwołanie (apelacja) od wyroku sędziego samoistnego sądu okręgowego w b. dzielnicy rosyjskiej do sądu apelacyjnego, a natomiast w b. dzielnicy austriackiej do kompletu sądu okręgowego (Trybunału pierwszej instancji). Kasacje wzgl. zażalenia nieważności od wyroków karnych, wydanych przez sądy b. zaborów rosyjskiego i austriackiego, rozstrzyga zawsze Sąd Najwyższy, dla b. zaboru pruskiego w analogicznym zakresie (rewizji) przeprowadzono rozdział kompetencji między Sąd Najwyższy a sądy apelacyjne, jako instancje w pewnym zakresie najwyższe.

Pomijam narazie ustrój administracji sądownictwa, wykazujący również wielką rozbieżność urzędów.

Już ten treściwy przegląd istotnych momentów jaskrawo uwydatnia trudności unifikacyjne. Przez wydanie nowego prawa ustrojowego dzieło unifikacyj-

¹⁾ Np. w postępowaniu doraźnym wyrokuje w b. dzielnicy austriackiej czterech sędziów zawodowych, w dwu innych dzielnicach — trzech sędziów i odmienny ustrój organów wykonawczych.

ne jest dopiero rozpoczęte, lecz w szerokim rozmiarze zrębów zasadniczych. Dalsze zadanie spełni kodeks postępowania karnego, a najbliższe spełni opracowywany kodeks postępowania cywilnego.

Zarys powyższy stanu prawnego i faktycznego stosunków sądownictwa uzmysławia Panom Prezesom i Prokuratorom, urzędującym w jednej dzielnicy, stosunki w innych dzielnicach mniej im znane, bo nie z codziennej pracy. Ośmieliłem się je zestawić porównawczo. Ułatwi to porównanie przepisów i wyjaśnienie, dlaczego w nowym ustroju tak a nie inaczej urządzono daną instytucję w dążeniu z jednej strony do uzgodnienia najnowszych postulatów i doświadczeń teorii i praktyki, zarówno naszej, jak i zagranicznej (np. sądy nieletnich), z drugiej strony — jak wspomniałem — w dążeniu do uwzględnienia rozwoju historycznego, dokonanego na ziemiach naszych i ograniczenia przekształceń ustroju do minimum koniecznego tak przedmiotowo (np. art. 19, 23, 273 ustroju sądów powszechnych), jak i terytorjalnie (np. komplet handlowy w składzie dwu sędziów handlowych i jednego zawodowego i zniesienie kompletów górniczych wprowadza novum tylko w b. dzielnicy austriackiej).

Nowy ustrój daje jednolitą strukturę wewnętrzną poszczególnych instancji i składów sądzących, jednolitą hierarchiczność instancyjną. Sądy grodzkie, na które będą przeistoczone sądy powiatowe i pokoju (w b. dzielnicy rosyjskiej), mogą składać się z jednego lub większej liczby sędziów; orzecznictwo jest zawsze jednoosobowe. Zamiarem ustawodawcy jest przystosować okręgi sądów grodzkich do potrzeb lokalnych, a w tych granicach dążyć się będzie raczej do sądów o składzie kilku sędziów, co umożliwi racjonalny podział spraw. Ponieważ w b. dzielnicy rosyjskiej prawie wszystkie sądy pokoju są jednoosobowe, przeto przekształcenie i upodobnienie ich do sądów powiatowych wieloosobowych wymagać będzie akcji rozłożonej na szereg lat, co umożliwi art. 270 u. s. p. — Sędziowie pokoju z wyboru, wprowadzeni ustrojem, są tylko dobudową do sądów grodzkich i mają kompetencję, wydzieloną z zakresu działania tych sądów. Instytucja tych sędziów jest fakultatywna i może być pożyteczna w okręgach sądów grodzkich o wielkich obszarach lub tam, gdzie ludność okaże skłonność i zaufanie do tej postaci sądownictwa. — W sądach okręgowych, podzielonych na wydziały, rozpoznają sprawy komplety z trzech sędziów zawodowych. Przepisy art. 23, 57, 59 dają dużą swobodę w składaniu zespołów, uchylają sztywność składu osobowego, zapobiegają zbyt rygorystycznym konsekwencjom niezachowania ustalonego składu osobowego. Odchylenia od składu trzech sędziów zawodowych zawierają przepisy o zespołach handlowych (art. 21), oraz przepisy o rozpoznawaniu spraw przez jednego sędziego w myśl art. 22 (sądy dla nieletnich) i art. 273. Przejściowy okres dziesięcioletni, przewidziany art. 273 u. s. p., może jednak w zakresie uproszczonego postępowania karnego ulec skróceniu lub przedłużeniu wskutek wydanych już po ustawie ustrojowej przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego (art. 23 i 58 ust. 2). Zgodnie z tradycją wypróbowaną w b. zaborze rosyjskim wprowadzono do kompletów odwoławczych sądu okręgowego obowiązkowo jednego sędziego grodzkiego obok dwu sędziów okręgowych, przyczem w miarę możliwości należy równomiernie powoływać wszystkich sędziów grodzkich danego okręgu (art. 52 § 2). — Sądy apelacyjne i Najwyższy orzekają w gronie trzech sędziów; w Sądzie Najwyższym są tylko odchylenia wyjątkowe na rzecz składu siedmioosobowego, składu całej izby i zgromadzenia ogólnego (art. 40, 41), w okresie przejściowym — także połączonych izb cywilnych (art. 275). Pozostawiono na okres przejściowy aż do wydania nowych procedur przepisy o załatwianiu niektórych spraw czy czynności poszczególnych jednoosobowo przez sędziów samoistnych i przewodniczących w sądach okręgowych, apelacyjnych i Najwyższym; zaznaczono to w zakresie przepisów wyliczonych niewyczerpująco w art. 297 u. s. p. bądź w ten sposób, że uchylając ustawę wskazano jej przepis poszczególny utrzymany w mocy (n. p. art. 297 pkt. 16, 20), bądź w ten

sposób, że wymieniając z danej ustawy wyczerpująco artykuły (paragrafy) uchylone, pozostawiono tem samem w mocy inne artykuły (paragrafy), między niemi także dotyczące orzecznictwa jednoosobowego (n. p. art. 297 pkt. 12 i 23). Kodeks postępowania karnego (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 313), wchodząc w życie z dniem 1 lipca 1929, i przepisy wprowadzające ten kodeks (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 314) zawierają normy późniejsze od prawa o ustroju sądów powszechnych. Nie zmieniają one jednak zasadniczych przepisów tego prawa o składzie sądzącym i wogóle tej materji nie normują, jako objętej już ustawą ustrojową, zawierają jednak wypadki, kiedy prezes lub przewodniczący (art. 45 § 2 k. p. k.) sam decyduje oraz, zgodnie zresztą z art. 273 § 1 pkt. 1 u. s. p., ustalają jednoosobowe orzecznictwo w sądzie okręgowym w postępowaniu uproszczonem. O znaczeniu tego przepisu wspomniałem już powyżej.

Nowe prawo nie spełniłoby swego zadania stworzenia jednolitego ustroju, gdyby nie ustaliło ustosunkowania zasadniczego poszczególnych rodzajów sądów w całokształcie sądownictwa i względem siebie. Tego nie dokona określenie hierarchiczności instancyjnej, nie zawierające treści pozytywnej, którą nie może być nic innego, jak określenie właściwości rzeczowej. Nowe prawo nie przyjęło więc systemu ustawy organizacyjnej poaustriackiej z 27 listopada 1896, nie zaliczającej w zasadzie materji o właściwości do zakresu takiej ustawy, nie przyjęło jednak także systemu ustawy ustrojowej niemieckiej, zawierającej wyczerpująco, acz nie wszystkie, normy o właściwości rzeczowej; normy te będą objęte poszczególnymi ustawami postępowania sądowego. Jednak, wyprzedzając je, prawo ustrojowe nie pominęło tych norm, dając zasadniczy zarys właściwości rzeczowej sądów, ustalając tem — jak wspomniano — ustosunkowanie poszczególnych rodzajów sądów i właściwe ich przeznaczenie; — w granicach tego zasadniczego zarysu mieścić się mają przepisy szczegółowe procedur. Dzięki temu stworzono nietylko pełny obraz tworzonego sądownictwa, lecz natychmiast w granicach tych podstawowych norm zrealizowano unifikację przepisów o właściwości rzeczowej w równocześnie opracowanym kodeksie postępowania karnego, a w art. 288 u. s. p. zbliżono się do unifikacji przepisów o właściwości w sprawach cywilnych, o ile to tylko było możliwe przed wydaniem jednolitej procedury. Zwłaszcza ważnem jest ustalenie jednolite właściwości ratione valoris w sądach grodzkich.

Przepisy ustroju zasadnicze o właściwości mają i to znaczenie, że w braku szczególnego przepisu sędzia znajdzie w nich oparcie dla rozstrzygnięcia kompetencji, n. p. „o ile ustawa inaczej nie stanowi” (więc także w braku przepisu) środek odwoławczy przewidziany jakąś ustawą od orzeczenia sądu okręgowego rozstrzyga sąd apelacyjny, a nie Sąd Najwyższy (art. 33, 37).

Według art. 19 pierwszą instancją jest w zasadzie sąd okręgowy, rozpoznaje bowiem w pierwszej instancji sprawy, nie należące do właściwości innych sądów. Jest on głównym zrębem organizacji pierwszo-instancyjnej orzekającej. Sąd grodzki będzie właściwy w pierwszej instancji tylko w razie wyraźnego przepisu, przekazującego pewien rodzaj spraw do jego właściwości. Przepis ten może być powtórzony w poszczególnych procedurach (n. p. art. 18 k. p. k.), jednak ma to znaczenie, że jeśli dla spraw cywilnych lub karnych w odnośnej ustawie postępowania brakło przepisu kompetencyjnego, wypadnie stosować art. 19 u. s. p. Ważniejszym jest jeszcze znaczenie tego przepisu, jeżeli ustawa przekaże sądom powszechnym materję, nie należącą z istoty rzeczy do zakresu działania sądów powszechnych (art. 1 u. s. p.). W ustawach takich, zawierających przeważnie materję administracyjną z fragmentarycznym przepisem w pewnym szczególe o ingerencji sądu „właściwego”, łatwo o pominięcie dokładnego określenia, jaki sąd jest właściwy. — Sądy grodzkie są — poza zakresem własnego orzecznictwa — sądami właściwymi do spełniania poszczególnych czynności na żądanie innych sądów powszechnych i szczególnych, krajowych i zagranicznych, a w wypadkach przewi-

dzianych przez ustawy, także na żądanie i n n y c h w ł a d z państwowych. Uregulowanie tej t. zw. pomocy sądowej ma więc znaczenie, przekraczające zakres poszczególnych ustaw postępowania sądowego dla sądów powszechnych. Zwłaszcza ustawy podatkowe i inne administracyjne taką pomoc przewidują. Niema potrzeby wskazywania w takiej ustawie, który sąd jest właściwy do udzielenia pomocy, gdyż ustroj to już określa, zawierając szczegółowe przepisy (art. 13). Sądy wyższej kategorii winny być wolne od spraw pomocy prawnej, sędzia pokoju ma w tym zakresie rolę ograniczoną i pomocniczą (art. 291). Sąd grodzki — to wyłączny organ pomocy prawnej (do rekwizycji), o ile ustawa nie zawierałaby wyjątku.

Z charakterystycznych przepisów prawa podkreślić należy instytucję sędziów śledczych. Są oni sędziami okręgowymi, lecz specjalnie mianowanymi na stanowiska sędziów śledczych (art. 90 § 4, art. 280 § 2). Minister Sprawiedliwości oznacza liczbę tych sędziów w każdym sądzie okręgowym (art. 5 § 1) i może ustanowić ich siedziby także poza siedzibą tego sądu (art. 5 § 2). Ze względu na wagę śledztwa (art. 259—261 k. p. k.) i konieczność szybkiego ich przeprowadzenia w interesie wykrycia prawdy materialnej oraz ze względu na ograniczenia co do czasu trwania aresztu tymczasowego (art. 176 k. p. k.), sędzia śledczy winien mieć zapewnioną możliwość oddania się wyłącznie czynnościom śledczym. W tym celu przepisy art. 57 § 3 u. s. p. zapobiegają obciążeniu sędziów śledczych innymi sprawami. — Tylko zastępcy sędziów śledczych będą wyznaczani według ogólnych przepisów o podziale czynności (art. 52 § 2). Instytucja sędziów śledczych w sądach apelacyjnych do spraw wyjątkowego znaczenia, rozwinęła się historycznie w b. dzielnicy rosyjskiej z instytucji sędziów śledczych do spraw szczególnej wagi, otrzymując formę ustawową dla całego Państwa w rozporządzeniu z mocą ustawy z dnia 15 lipca 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 611). Korzyści instytucji tej są oczywiste. Umożliwia ona łączenie w jednych rękach spraw z różnych okręgów sądowych, choć brak ku temu przesłanek procesowych, a tylko przemawiają za tem względy faktyczne, naprzykład: w wypadkach rozgałęzionych na większych obszarach knował antypaństwowych, choć współnictwa oskarżonych nie wykazano, albo w wypadkach, gdy materiał zebrany w poszczególnych sprawach może nie wystarczyć do oskarżenia bezpośrednio działających lub tylko do oskarżenia o drobne przestępstwa, lecz w łączności spraw może dać podstawę do ujawnienia zbrodniczej akcji państwowej u źródła, w centrali, i do oskarżenia jej członków. Niektóre sprawy (n. p. zawilsze bankowe, o oszustwa, szpiegostwo i t. p.) wymagają celem należytego ich ujęcia znajomości specjalnej literatury, urzędzeń i rozległych informacji z wywiadu, które posiada już sędzia do spraw wyjątkowego znaczenia, lecz które inny sędzia musiałby dopiero sobie przyswajając przez studia wstępne z uszczerbkiem dla toku śledztwa, wymagającego fachowego kierunku i pośpiechu. Niejednokrotnie pewne sprawy mają takie zabarwienie lokalne, że nie przesądzając jeszcze przedwcześnie właściwości sądu wyrokującego w trybie delegacji (art. 38 k. p. k.), wskazanem jest poruczyć zbadanie sprawy sędziemu hierarchicznie wyższemu i niezwiązanemu stosunkami lokalnymi (art. 258 §§ 3 i 4 k. p. k.). Administracja sądowa wreszcie uzyskuje możliwość zatrzymania na stanowiskach sędziów śledczych jednostek szczególnie uzdolnionych na te stanowiska.

Nową postać otrzymała instytucja kierowników sądów grodzkich. Na czele sądów powiatowych w b. dzielnicy austriackiej stali naczelnicy sądów mianowani na te stanowiska, z nich nieusuwalni (§§ 18 i 24 u. org. z 1896 r. Dz. u. p. Nr. 59 i rozp. z r. 1908 Dz. rozp. M. Spr. Nr. 17), w b. dzielnicy pruskiej bądź mianowani naczelnicy, bądź sędziowie, którym kierownictwo poruczono (znowelizowany § 22 ustroju 1877 r.), w b. dzielnicy rosyjskiej w sądach pokoju wieloosobowych — kierownicy sądów wyznaczani przez prezesa sądu okręgowego, przyczem w b. dzielnicy rosyjskiej kierownicy

nie mają praw nadzoru w stosunku do innych sędziów (rozp. z 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 114 poz. 971). W b. dzielnicy pruskiej istnieje nadto tylko w sądzie powiatowym w Poznaniu prezesura z kompetencją w myśl pruskiej ustawy z 1892 r. (Zb. u. str. 77 i n.). Ustawa ustrojowa niemiecka z r. 1877, przed jej zmianą przez nasze władze, przewidywała poruczenie przez zarząd sprawiedliwości w sądach wieloosobowych ogólnego nadzoru służbowego jednemu z sędziów; w sądach liczących ponad piętnastu sędziów, nadzór można było podzielić między kilku sędziów. Nowe prawo ustrojowe przyjęło system, zbliżony do niemieckiego, wyznaczania naczelników z pośród sędziów sądu wieloosobowego przez Ministra Sprawiedliwości. Naczelnikom tym służą wszystkie prawa nadzorcze, zatem także nad sędziami. W sądach, składających się z jednego sędziego, jest on naczelnikiem z mocy samego prawa. Wyznaczenie nie jest nominacją i jest odwoławne. System ten w sądach grodzkich, przeważnie o nieznacznym zakresie administracyjnym, uznano za najodpowiedniejszy. W sądach małych wykonywanie czynności sędziowskich powinno być przeważającym zajęciem sędziego — naczelnika, do czego tylko przyłączają się niezbędne funkcje administracyjne. Minister, odpowiedzialny za administrację, powinien mieć też możliwość zmiany jej kierownika w sądzie grodzkim. Nie może on bowiem przy wyborze wśród sędziów młodszych dysponować zawsze danymi o ich uzdolnieniach administracyjnych w takiej mierze, jak przy nominacjach na prezesów. Okres służby tych sędziów niezawsze jest tak długi, aby także w tej funkcji ubocznej dla sędziego grodzkiego, do której niewiele ma sposobności, można go wypróbować przed wyznaczeniem na naczelnika.

Ogólną cechą charakterystyczną nowego prawa jest elastyczność urzędzeń ustrojowych, umożliwiająca przystosowanie ich do potrzeb rozległego Państwa. Znajduje to wyraz w ustosunkowaniu materij unormowanych wprost do tych materij, które prawo ustrojowe przekazało do unormowania drogą rozporządzeń (regulaminu i innych). Sprawy przekazane do rozporządzeń są więc liczniejsze niż w innych ustawach ustrojowych. Wszak stosunki przestrzenne, kulturalne, zwłaszcza ekonomiczne i oświatowe są w poszczególnych częściach Państwa tak bardzo zróżniczkowane co do rodzaju (rolnictwo — przemysł) i stopnia rozwoju, wskutek odrębnych warunków przyrodzonych i odrębnego życia społecznego w ciągu stu pięćdziesięciu lat. Tak więc obszar terytorjalny sądu okręgowego będzie decydował o potrzebie sędziów śledczych poza siedzibą sądu, przyczem zważyć należy, że art. 258 § 2 k. p. k. umożliwia prowadzenie śledztwa także przez sąd grodzki. Napięcie przestępczości, stosunki przestrzenne i ekonomiczne decydują o potrzebie wydziałów zamiejscowych i ich rodzaju (karne, handlowe i t. p.). Specjalne warunki decydować będą o potrzebie ustanowienia sędziów pokoju. Warunki życiowe wielkich miast i skupionych okręgów przemysłowych, oraz inne warunki, będące podkładem sprzyjającym zepsuciu młodzieży, będą decydowały o potrzebie sądów dla nieletnich, których ustanowienie wiąże się ściśle z wejściem w życie specjalnych przepisów proceduralnych (art. 592 i n. k. p. k.). Specjalne znowu warunki uzasadniają przekazanie pewnych spraw jednemu sądowi grodzkiemu dla kilku okręgów tych sądów (art. 4 § 2, art. 9 i 289), a w okresie przejściowym przekazywanie takie może przygotować połączenie kilku sądów grodzkich jednoosobowych w jeden o składzie kilku sędziów (art. 270 i 9). Przepis art. 9, o ile chodzi o księgi gruntowe, będzie miał znaczenie praktyczne tylko w b. dzielnicy rosyjskiej. — Nie jest więc koniecznym, aby wszystkie te urządzenia istniały w każdym okręgu apelacyjnym, jeżeli wprowadzenie ich nie byłoby celowe. — Szereg przepisów przechodnich i końcowych działu IX ma za zadanie przystosować istniejące urządzenia i stosunki faktyczne dzielnicowe do wymagań nowego ustroju z uwzględnieniem stanu dotychczasowego i możliwości nim zawarunkowanych oraz w tempie pozwalającym na urzeczywistnienie zamie-

rzeń z najmniejszym wstrząśnieniem interesów publicznych i prywatnych, zwłaszcza zawodowych. Elastyczność celowa przejściowych urządzeń ujawnia się tu w widocznym różniczkowaniu dzielnicowem i w odpowiednio długich terminach przejściowych, które jednak bezwzględnie wystarczyć powinny. To samo można zauważyć w przepisach wprowadzających kodeks postępowania karnego.

Prawo ustrojowe musiało rozstrzygnąć sprawę zabezpieczenia **niezawisłości sędziów**, a przeto i sądów — w myśl art. 77 ust. 1 Konstytucji. Sposobów obwarowania niezawisłości nie można ograniczyć tylko do przywilejów obligatoryjnych, wymienionych szczegółowo w art. 78 i 79 Konstytucji. „Odrębne stanowisko sędziów” (art. 80 Konst.) wymaga zachowania w całym ustroju sądownictwa linii, zgodnych z zasadą niezawisłości sędziów. Przy normowaniu poszczególnych urzędów ujawnia się dopiero rozbieżność poglądów, nieraz diametralna, jak daleko sięgają „konieczności tej niezawisłości.”

Z drugiej strony istnieją bowiem **konieczności** ustrojowe, jakie powoduje odpowiedzialność **zarządu sprawiedliwości** za sprawność wymiaru sprawiedliwości. Nie można być odpowiedzialnym za coś, na co się nie ma wpływu. Chodzi o stworzenie warunków, zapewniających najlepsze spełnienie zadania administracyjnego, polegającego na zapewnieniu prawidłowego i szybkiego toku czynności, wykonywanych przez sędziów o możliwie najwyższych kwalifikacjach. Administracja w tem znaczeniu obejmuje nie tylko sprawy gospodarcze, lecz także personalne, podziału pracy, nadzoru.

Minister musi mieć środki ku zapewnieniu **s p r a w n o ś c i** sądownictwa; zadanie jego nie może się ograniczyć do starań o nowe etaty w sądzie, w którym są zaległości, choćby w innym sądzie w tych samych warunkach pracy zaległości nie było, tudzież do możliwości spowodowania postępowania dyscyplinarnego w razie spostrzeżenia uchybień rażących. Pole zadań administracyjnych jest znacznie rozleglejsze, a przy uchybieniach często drobnych, lecz w razie większej ich liczby zdolnych zachwiać tukiem prawidłowym czynności, chodzi raczej o akt prewencyjny, niż represyjny.

Oczywiście prawo ustrojowe zrealizowało w pełni przepisy art. 78 i 79 Konstytucji; wyjątki istnieją tylko w okresie reorganizacyjnym (art. 284, 270 i 279). Nie może podważyć znaczenia przepisów, gwarantujących niezawisłość sędziowską, wykładnia formalistyczno-logiczna, operująca przykładami niezyciowemi, fantastycznymi, któremi ustawodawca zajmować się nie ma powodu, bo wszak prawo jest pisane dla unormowania stosunków realnych, bez przewidywania casusów urojonych.

Pomijając więc przepisy realizujące art. 78 i 79 Konstytucji, omówię te przedmioty, co do których Konstytucja nie dała wskazań, a które stanowią możliwą płaszczyznę tarcia między wymogami niezawisłości sędziowskiej a koniecznościami należytej administracji. Są to sprawy nadzoru służbowego, podziału czynności, delegacji sędziów do innych sądów i czynności administracyjnych, sprawy urlopowe, wpływ na nominacje sędziów.

W zasadniczej kwestji stosunku niezawisłości sędziowskiej do uprawnień administracji sądownictwa przedstawię pogląd, którego wyrazem są poszczególne przepisy prawa ustrojowego we wspomnianych dopiero co materjach. Umożliwi to Panom Prezesom i Prokuratorom właściwą ich wykładnię i uświadomienie sobie intencji co do umiaru, z jakim należy je stosować.

Podstawą niezawisłości sędziowskiej jest przede wszystkim niezawisły charakter człowieka-sędziego, oparty na przymiotach wrodzonych a wykształcony w trudzie pracy sędziowskiej, w atmosferze współpracy z kolegami starszymi o stężalym charakterze niezawisłego sędziego, podlegającego tylko ustawom (art. 79) i spełniającego swe obowiązki z całą sumiennością (art. 119). Człowiek trwożliwy lub słabego charakteru nie zachowa niezawisłości, będzie ulegał rozmaitym względem i wpływom, mimo przepisów prawnych obwarowujących tę

niezawisłość. Przepisy te bowiem chronią niezawisłość tylko przed cięższymi „próbami,” które zdolne są pracę sędziowską utrudniać i zatrwać. Stąd wpływa waga doboru sędziów.

W interesie wymiaru sprawiedliwości jest niezawisłość sędziów wszechstronna, jak lapidarnie można określić, nie tylko od góry i od równorzędnych, ale i od dołu.

Niezawisłość od dołu — to sumiennosc w stosowaniu ustawy bez względu na sprzeczne z ustawą nietylko wpływy osobiste, lecz także bez względu na zboczenia opinii publicznej lokalne czy to nawet chwilowe ogólne nastroje, bez względu na wpływy stosunków nieraz zda się wszechmocnych. W tym zakresie, poza charakterem sędziego, paliatywami są przepisy art. 116 i 117, art. 121, 124, 125, 127 § 2. Chronią one nawet przed wytworzeniem pozorów braku pełnej niezawisłości i co za tem — bezstronności.

W stosunku do innych władz niezawisłość jest chroniona, pomijając pomniejszych przepisy (n. p. art. 124), artykułem 81 u. s. p., dotyczącym pociągnięcia sędziego do odpowiedzialności karnej nie tylko sądowej, lecz także karno-administracyjnej.

Niezawisłość w stosunku do kolegów-sędziów ma dostateczne oparcie w charakterze sędziowskim kolegów, którzy żądając sprawiedliwego i równego traktowania dla siebie, szanować będą prawnie zastrzeżone równouprawnienie kolegi choćby młodszego i nie dopuszczają do faktycznego pokrzywdzenia przy formalnem tylko zachowaniu przepisów prawa. W miarę większej lub mniejszej władzy zgromadzeń ogólnych, lub innych organizacji złożonych z sędziów danego sądu, zawisłość wzajemna może być większa lub mniejsza, lecz zawsze będzie istotna. W zakresie tej zawisłości może więc chodzić tylko o pewne zboczenia i na takie powinna jednak ustawa zawierać możliwości zapobiegawcze czy wyrównawcze. Ilekć stosunków urzędowych i pozaurzędowych wytwarza w swym splocie osobiste niechęci, jak znaczną rolę odgrywają sympatje czy antypatje koleżeńskie?¹⁾ Nawet w zakresie nieskrepowanego wypowiedzianego swego wotum i zapytywania w kwestjach faktycznych i prawnych, czyż nie zdarzają się zadrażnienia? W stosunku do kolegów starszych mogliby w tych warunkach młodzi czuć się skrepowani. Wszakże wpływowi w gronie sędziowskim kolega może zdecydować o wyborze sędziego grodzkiego, zasiadającego z nim w jednym zespole (art. 20, 57), na stanowisko sędziego okręgowego, oceniając ujemnie jego zdolności. Podobne wypadki są możliwe także w stosunku innych sędziów instancji niższych do wyższych i nie tylko w wypadkach współpracy w danym sądzie (art. 57).

Również w stosunkach sędziów tej samej instancji może waga wpływów sędziego starszego lub pewnych kół sędziowskich ciążyć innym sędziom z poza bliższego grona osób związanych ze sobą bliższymi stosunkami. Dlatego słusznie, nawet wśród zwolenników wszechwładzy zgromadzeń, zwracano uwagę na możliwość wytworzenia się niepożądanych objawów.²⁾ W sprawach podziału czynności, urlopowych i nominacyjnych wytwarza się zawisłość od kolegów, z możliwym refleksem wspomnianych niechęci i sympatji. Najboleśniej moralnie i materialnie można sędziego dotknąć niesprawiedliwością w sprawach propozycji nominacyjnych. Korektywą prawną w takich wypadkach może być w interesie niezawisłości sędziowskiej przedstawienie przez Ministra do nominacji sędziego niezaleconego przez sądy (art. 96 § 2).

Przez zawisłość od góry rozumie się zwykle zawisłość od władz administracji sądownictwa z Ministrem Sprawiedliwości na czele. Możliwości życiowe tej zawisłości w kierunku ujemnym dla niezawisłości sędziowskiej należy zre-

¹⁾ Art. 84 zapobiega tylko wytworzeniu się rządów familijnych, co zresztą nie jest głównym celem tego przepisu.

²⁾ Mogilnicki str. 7.

dukować do właściwej miary. Tworząc sądownictwo niezależne jako organ Narodu w zakresie wymiaru sprawiedliwości (art. 2 Konst.), państwo uznaje potrzebę istnienia w interesie własnym władzy niezależnej, której wykonawcy kierowaliby się tylko ustawą i swym sumieniem bez wzięcia na inne interesy i nie podlegali w tym zakresie żadnym rozkazom innych władz państwowych. Zawarowawszy takie stanowisko i cel sądów, państwo zaprzeczyłoby sobie, gdyby uważało za pożądane w poszczególnych wypadkach wpływać na orzecznictwo naciskiem administracyjnym. Jeśli orzecznictwo sądów, będące wyrazem sumiennej wykładni prawa, daje wyniki niezgodne z potrzebami i interesami państwa i społeczeństwa, państwo wprowadza rzecz na tory pożądane drogą zmiany ustaw w trybie przepisany. N. p. znajdując, że stosowanie przepisów o lichwie nie zapewnia należytego tępienia pewnych jej objawów, państwo nie użyje nacisku administracyjnego, aby sądy rozszerzały wykładnię przepisów w sposób niedopuszczalny, lecz wyda nowe przepisy (vide: ustawy o lichwie wojennej). Nawet gdy chodzi o najwyższe interesy państwa, jak w sprawach szpiegowskich, a przepisy okazują się niewystarczające, zasądzenie indywiduum szkodliwego, którego działanie nie wykazuje jednak cech przewidzianych ustawą obowiązującą, może przestarać, byłoby szkodliwszym dla państwa niż uniewinnienie jednostki, gdyż podkopałoby to zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. Państwo przeto, rezygnując z ukarania w danym wypadku, wstąpi na drogę nowelizacji (vide: nowa ustawa szpiegowska z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 18 poz. 160). Te same środki zaradcze są stosowane w razie ujawnienia w wyrokach sądowych zbyt niskich wymiarów kar (ustawowe podwyższenie wymiarów, ograniczenie sądowego łagodzenia i zamiany kar, warunkowego zawieszenia kary — przykłady liczne w nowem ustawodawstwie). Zatem w zakresie niepożądanych wpływów administracji na sądy można się liczyć tylko z wyjątkowymi wykołajeniami się jednostek, dzierżących chwilowo władzę, mylnie pojmujących jej zadania lub upraszczających sobie działalność. Tu hamulcem istotnym jest odrębna od reszty zarządu państwowego administracja sądownictwa, złożona z osób bliskich sądownictwu i wrażliwej wyczuwająca istotne znaczenie i potrzeby sądownictwa niezależnego. — Administracja sądownictwa ma nadto inną strukturę niż inne działy zarządu państwowego. W innych działach zarządu państwowego administracja jest sprawowana od najwyższych do najniższych szczebli przez urzędników bezwzględnie zawisłych. Odpowiada to naturze administracji, której istotą jest celowość. Inaczej ma się rzecz w zarządzie sądownictwa. Na czele stoi wprawdzie minister, lecz na dalszych szczeblach organizacji nie sprawują zarządu zawisli urzędnicy, lecz prezesi — sędziowie i naczelnicy — sędziowie. Sędziowie ci mają tę samą niezależność prawną i tak samo ubezpieczoną, jak inni sędziowie, nadto przeważnie w długoletniej służbie sądowej poznali wartość niezależnego sądu, przesiąkli poczuciem tej niezależności. Administracja, łącznie z nadzorem służbowym, wykonywana przez prezesów-sędziów doznaje więc w swej normalnej strukturze wyżej określonej ograniczenia przez niezależność sędziowską prezesów, a nie odwrotnie. Niema więc podstawy do twierdzenia, że prezes czyni to, co mu minister zleci. Czyni on to w zakresie administracji, w granicach ustawowych,¹⁾ jednak jako niezależny sędzia ma możność prawną i faktyczną utrzymać nietykalną dziedzinę, w której w myśl art. 77 Konstytucji sędziowie są niezawisli. Prawda, że w wielu wypadkach w wykonywaniu nadzoru nad sądami i sędziami mogą istnieć wątpliwości co do granic nietykalnej dziedziny. Lecz najlepsze wycucie i skrupulatność w tej mierze mogą okazać prezesi i inni sędziowie i oni swą niezależnością sędziowską najlepiej ją chro-

¹⁾ Prezes niezależnie od ministra wyznacza przewodniczących sądów przysięgłych (art. 25).

nią. Rękojmia to faktyczna, życiowa. Rękojmia to doskonalsza niż przepisy usiłujące określeniami finezyjnymi, krępującymi nadzór skuteczny, zapobiec jego nadużyciom. Dopatrując się rękojmi niezależności sądów w wykonywaniu nadzoru przez sędziów, usunięto w projekcie, który stał się prawem, przepis wszystkich poprzednich projektów, pozwalający ministrowi wykonywać nadzór także przez wyższych urzędników od ministra zawisłych. Poza podsekretarzem stanu, minister może wykonywać nadzór doraźny i perjodyczny tylko przez delegowanych sędziów instancji równorzędnych lub wyższych (art. 71 i 74 § 1). Sędziowie-kierownicy sądów mogą do współdziałania w czynnościach nadzorczych powoływać tylko swych zastępców i innych sędziów. W tym stanie rzeczy zasada naczelna wypowiedziana w art. 72 § 4 jest rękojmią żywą, skuteczną niezależności sędziowskiej. W razie wątpliwości ona jest wytyczną, jak daleko sięga prawo osób powołanych do nadzoru uchylać zarządzenia niezgodne z prawem lub regulaminem, usuwać oczywiste usterki, zwracać uwagę na niewłaściwość postępowania, wytknąć je, żądać usunięcia skutków uchybienia. Nadzór ten uprawnia więc do uchylania zarządzeń sądu administracyjnych oraz niektórych innych zarządzeń (tylko zarządzeń) sądu (obejmując tem oznaczeniem także prezesów, przewodniczących wydziałów, sędziów delegowanych i śledczych) natury formalno-porządkowej, o ile zarządzenia te nie dotyczą dziedziny, w której w myśl art. 77 Konst. sędziowie są niezawisli. Nowy kodeks postępowania karnego przeprowadza ściśle określoną granicę między wyrokami i postanowieniami, a zarządzeniami. Jednak ze względu na art. 77 Konstytucji nieliczne tylko zarządzenia, wydane na zasadzie kodeksu postępowania karnego, władza nadzorcza będzie władna uchylać.

Například: prezes sądu apelacyjnego, wykonywując nadzór administracyjny zauważył, że prezes sądu okręgowego zarządził doręczenie aktu oskarżenia (art. 285 k. p. k.), choć oczywiście zachodzą warunki uchylenia aktu (art. 286 k. p. k.) i należało raczej wnieść sprawę na posiedzenie niejawne (art. 289 k. p. k.). Prezes s. apel. nie może jednak uchylić zarządzenia prezesa s. okręgowego, ponieważ ono zajął się o kwestje merytoryczne i nadaje bieg dalszemu postępowaniu tak, że w braku sprzeciwu prowadzi do odbycia rozprawy głównej (art. 291 k. p. k.), podczas gdy skierowanie sprawy z urzędu na posiedzenie niejawne może ewentualnie spowodować postanowienie zamykające drogę do wydania wyroku (art. 289 § 2, 288 k. p. k.). — Natomiast możliwe będzie uchylenie zarządzenia co do terminu rozprawy (art. 291 k. p. k.), jeśli wyznaczono go n. p. dopiero na trzy dni przed rozprawą, zaczem oczywiście termin siedmiodniowy z art. 292 k. p. k. nie byłby zachowany, co może spowodować udaremnienie rozprawy i zmarnowanie jej kosztów; osoba wykonywująca nadzór może, uchylwszy takie zarządzenie (art. 72 § 1 u. s. p.), żądać od właściwego prezesa (przewodniczącego — art. 45 § 1 k. p. k.) wydania nowego zarządzenia, uchylającego skutki uchybienia (art. 72 § 2 u. s. p.). To samo ma zastosowanie — niezależnie od ew. postępowania dyscyplinarnego a nawet zawieszenia w czynnościach, — jeśliby przewodniczący, wbrew regulaminowi (art. 78 § 2 u. s. p.) wyznaczał początek rozpraw, stosownie do swego trybu życia, na godziny nocne (art. 145 § 1 k. p. k.).

Poza nadzorem administracyjnym prawo przewiduje nadzór przez same sądy wyższych instancji, którego warunki określają art. 76 oraz 77 (nadzór judykacyjny).

Drugą sprawą zasadniczego znaczenia dla niezależności sędziowskiej, jest tryb nominacyjny sędziów. W rozważaniach nad właściwym trybem ujawniły się dwa skrajne poglądy, a to zwolenników wyborów przez grona sędziowskie z mocą wiążącą władzę nominacyjną i przeciwników tego systemu, oświadczających się za swobodną decyzją władzy nominującej w osobach Prezydenta Rzeczypospolitej i Ministra Sprawiedliwości. Prócz tego są rozmaite systemy pośrednie. Poza przepisem, że sędziowie pokoju są z reguły wybieralni przez

ludność, Konstytucja w art. 76 pozostawia ustawom zwyczajnym zupełną swobodę określenia trybu nominacji sędziów. Z art. 76 Konst. wynika jednak niewątpliwie, że w zasadzie na nominację tę ma mieć istotny wpływ Prezydent Rzeczypospolitej, który stoi na czele władzy wykonawczej (art. 2 Konst.). Opracowując przepisy, dotyczące tej materji, rozpatrzono kilkanaście systemów, obowiązujących w rozmaitych państwach¹⁾. Stwierdzić należy, że system wyłącznych wyborów, wiążących władze nominacyjne, nie istnieje nigdzie, nie istniał też w przedśowieckiej Rosji i tu bowiem propozycje gremiów sędziowskich nie miały tej mocy, aby minister nie mógł od nich odstąpić, choć powszechnie powaga ich była uznawana. Wybory wiążące byłyby więc systemem niewypróbowanym dostatecznie; za próbę taką nie można uważać krótkiego okresu stosowania na obszarze b. dzielnic rosyjskiej wyborów acz faktycznie respektowanych, to jednak nieopartych na żadnym przepisie ustawowym. System ten nie był stosowany u nas wogóle w b. dzielnicach austriackiej i pruskiej, a w b. dzielnicy rosyjskiej nie był w zastosowaniu do nominacji prezesów, wiceprezesów i sędziów pokoju. W ustawie ustrojowej przyjęto dla nominacji na stanowiska sędziów okręgowych i apelacyjnych, jako zasadę, wybory trzech kandydatów przez zgromadzenie ogólne z dopuszczalnością uzupełnienia listy kandydatów przez kolegium administracyjne sądu bezpośrednio wyższego. Minister jest w zasadzie związany temi propozycjami, gdyż w myśl przepisu art. 96 § 1 przedstawia do nominacji jednego z kandydatów wskazanych przez sądy. Ten tryb ma być regułą. Wyjątek dopuszcza § 2 tegoż artykułu w ograniczonej bardzo mierze. Granic zakreślonych tym przepisem przestrzegano skrupulatnie, czego wyrazem jest art. 283, liczący się z ew. refleksem liczniejszych nominacji w okresie reorganizacyjnym (art. 284 § 1). Co do prezesów i wiceprezesów, a co do sędziów grodzkich z zastrzeżeniem rozpisania konkursu (art. 91), — minister ma swobodną decyzję, kogo przedstawi do nominacji. Minister również nie jest ustawowo ograniczony, co do sposobu, w jaki zechce się informować o osobach odpowiednich na powyższe stanowiska. Nie wyklucza to zasięgania opinji w trybie, jaki będzie uznany za odpowiedni. W okresie reorganizacyjnym propozycje sądowe na stanowiska sędziów apelacyjnych i okręgowych będą miały znaczenie tylko opiniodawcze (art. 284 § 2). Pomijam tryb nominacyjny sędziów Sądu Najwyższego, jako niewchodzący w zakres działania Panów Prezesów, biorących udział w dzisiejszym zjeździe.

Prawo ustrojowe przyjęło więc za punkt wyjścia stan rzeczy, jaki wytworzył się w Rzeczypospolitej w b. dzielnic rosyjskiej. System czystej nominacji zatrzymano w dotychczasowym zakresie. W zakresie wyborów prawo ustrojowe, kształtując prawnie, z mocą ustawy, materiał faktyczny dotąd ustawowo nieunormowany, wprowadziło istotny wpływ odpowiedzialnego ministra na nominację. Wpływ ten ma być korektywą ujemnych stron wyborów przez zgromadzenie ogólne, z natury rzeczy wyłączających czyjakolwiek odpowiedzialność prawną za wynik głosowania. Prócz obawy przed objawami występującymi zwykle w gronach zamkniętych, a samouzupełniających się, zwłaszcza gdy grona te wyposażone są w atrybucje władzy, objawami znanymi pod określeniem socjologicznym powolnego kostnienia elity — należy zwrócić uwagę na inne jeszcze momenty, pomijając już objawy wspomniane przy omawianiu wpływu zależności koleżeńskiej na niezawisłość sędziowską. Jednym z takich zjawisk może być niedopuszczanie do swego grona ludzi innego światopoglądu, nawet innych poglądów prawnych, zda się zbyt oryginalnych i śmiałych, lub ludzi o innych zasadniczych podstawach wykształcenia prawniczego. W błęd-

¹⁾ Patrz — zarys częściowy w rozprawie P. Wiceministra Cara w „Gazecie Sądowej” z r. 1926 Nr. 30—31, str. 415—421.

nem mniemaniu większości mogłoby to prowadzić bądź do zakłócenia spokojnego dotąd i harmonijnego współżycia i „wypróbowanego” rozstrzygnięcia spraw, bądź do przechylenia szali w danym sądzie na rzecz dotychczasowej mniejszości. Takie uzupełnianie się grona sędziowskiego musi prowadzić do skostnienia w rutynie sądowej, marazmu i krzywdy ludzi zdolnych. Zaznaczono z pewnych stron, że propozycje nominacyjne wydziałów (osobowych, administracyjnych) sprowadziłyby zadanie ubiegającego się o wybór do „skaptowania” sobie względów kilku sędziów wydziału i wytworzyłyby system protekcyjny. Atoli także zgromadzenia ogólne mogą być terenem takich zabiegów i protekcji, tylko zakres ich będzie szerszy niż w wydziale, a więc bardziej poniżający dla ubiegającego się; lepiej ustosunkowany i ruchliwszy kandydat mógłby mieć przewagę. W miarę stosunków lokalnych i charakteru osób, zarówno głos wydziału, jak i zgromadzenia może być wyrazem sumiennej oceny kandydatów i na niej opartej opinji sędziowskiej, jak i wyrazem przewagi protekcyjnej. Nawet jednak przy najstaranniejszej ocenie kwalifikacji kandydatów, ze względu na widnokrąg zgromadzeń ogólnych i kolegów administracyjnych, ograniczony do terytorjum jednego sądu okręgowego czy apelacyjnego, może stać się krzywda kandydatom z innego okręgu acz najlepszym, lecz nieznanym w danym okręgu sądu okręgowego i przelożonego nad nim sądu apelacyjnego. W tych wypadkach nominacja sędziego przedstawionego z poza osób proponowanych będzie wskazana, a nominat dotąd gronu danego sądu nieznanym lub niedocenionym, którego kwalifikacje niebawem jednak koledzy poznają we wspólnej pracy, nie będzie uważany za niepożądanego „intruza”.

Obawom powyższym należy przyznać co najmniej tę doniosłość, że systemu należy nie wypróbowanego i powszechnie nawet w teorii jeszcze nieuznanego, nie można czynić podstawą ustrojową, bez narażania się na zarzut eksperymentowania.

System mieszany, przyjęty przez nowe prawo, stwarza możliwość wypróbowania systemu wyborczego u nas wśród stosunków tak zróżniczkowanych na rozległych obszarach. Wybór będzie bowiem podstawą nominacji, przedstawienie innej osoby — wyjątkiem. Biorąc pod uwagę wszystkie uprawnienia sądów i ministra, jakie daje ustawa, w ich całokształcie, a nie mogąc wziąć za probierz ich wartości wykonywania prawa wbrew jego duchowi i intencji — należy uznać za bezpodstawne przypuszczenie, aby osoba, która jest ministrowi niepożądana, nie mogła wogóle uzyskać wyższego stanowiska sędziowskiego, mimo posiadanych warunków.

Przedstawienie do nominacji jest uzależnione nie tylko od ogólnych kwalifikacji kandydata, lecz także od stażu. Wartość instytucji stażu jest sporna. Oczywiście staż zbyt wysoki może stanowić zaporę do mianowania ludzi zdolnych i wiązać w sposób szkodliwy dla wymiaru sprawiedliwości decyzję zarówno zgromadzeń ogólnych, jak i ministra. Staż niski traci swe znaczenie. Staż o średnich wymaganiach, przyjęty w nowym prawie, może mieć skutki ujemne u nas w okresie organizacyjnym i powojennym, gdy przy ogólnym braku sił prawniczych na stanowiska sędziowskie, trzeba zatrzymać na stanowiskach sędziów grodzkich osoby bez uniwersyteckiego wykształcenia prawniczego (art. 278), utrzymać na czas nieokreślony instytucję sędziów okręgowych honorowych (art. 276), a wprowadzić ułatwienia w powoływaniu na stanowiska sędziowskie wyższe i niższe prawników innych zawodów (art. 277 § 1 druga połowa, art. 286) oraz powoływać sędziów młodszych, lecz wyróżniających się, na stanowiska wyższe. Dlatego moc obowiązująca przepisów o stażu zawieszono na okres pięcioletni (art. 285). Podstawą doboru osób odpowiednich na dane stanowisko, bez względu na to, czy istnieją lub nie istnieją przepisy stażowe, było i będzie zawsze badanie indywidualnego uzdolnienia, w tem także posiadanej praktyki sędziowskiej i innej prawniczej oraz sądowej niesędziowskiej. Rękojmnią jest odpowiedzialność za nominacje i propozycje nominacyjne, od któ-

rych zależy sprawność sądownictwa, odpowiedzialność co najmniej równa tej, jaką odczuwają moralnie i ponoszą prawnie przełożeni w innych działach administracji; nie mianuje się człowieka, mającego wprawdzie formalne warunki, lecz nieodpowiedniego na dane stanowisko, czego konsekwencje trzeba by ponieść. Odpowiedzialność ta jest tem większa w sądownictwie wobec nieusuwalności sędziów.

Prawo ustrojowe wykazuje szczególną troskę o skrócenie postępowania nominacyjnego. Do tego zmiierzają krótkie terminy przewidziane w art. 92 i 93, których uchybienie powoduje przejście sprawy do kolegium administracyjnego (art. 50), wreszcie przedstawianie wniosków nominacyjnych (najliczniejszych) na sędziów okręgowych Prezydentowi Rzeczypospolitej wprost przez Ministra Sprawiedliwości z pominięciem Rady Ministrów (art. 90 § 2), a mianowanie sędziów grodzkich przez Ministra Sprawiedliwości (art. 90 § 3). Rozporządzenie oznaczy możliwie krótkie terminy zgłaszania się kandydatów (art. 91 § 1). Postępowanie nominacyjne uległoby dalszemu skróceniu w razie przekazania tego rodzaju spraw przez zgromadzenie ogólne kolegium administracyjnemu (art. 50 § 2) bądź na stałe (aż do powzięcia odmiennej uchwały), bądź na oznaczony czas (n. p. na rok kalendarzowy). Doświadczenie praktyki w zakresie przygotowawczego rozpoznawania spraw nominacyjnych w myśl art. 92 § 1 przez sędziego-prezesa i innych sędziów zasiadających w kolegium, zdecyduje o rozpowszchnianiu się przekazywania tych spraw w myśl art. 50 § 2 do zastępczego decydowania.

Poza sprawami nadzoru służbowego i nominacyjnymi, inne sprawy — jak podziału czynności, delegacji do pełnienia w innym sądzie obowiązków sędziego lub czynności administracyjnej, albo czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości, sprawy urlopowe i t. d. — są dla niezawisłości sędziowskiej mniejszego znaczenia.

Podział czynności należał dotąd w b. dzielnicy rosyjskiej do zgromadzeń ogólnych (art. 11 pkt. 5 instr.), w b. dzielnicy austriackiej do prezesów (§ 32 i n., § 42 u. org. z 1896 r.), w b. dzielnicy pruskiej do prezydów składających się z prezesa, dyrektorów i najstarszego sędziego (§ 63 u. z 1877 r.) z pewną modyfikacją w zakresie podziału przewodnictwa w izbach (§ 61 u. z 1877 r.). Mimo tak różnych systemów nie zauważono nigdzie pokrzywdzenia czyto w zakresie obciążenia pracą, czyto trudności przejścia z jednego rodzaju czynności do innego, co do czego wytwarzały się pewne zwyczaje, czyto przydzielenia czynności, do których dany sędzia, specjalista w innym dziale, nie byłby przygotowany. Zastrzegając odrębne stanowisko prezesa i wiceprezesów, prawo ustrojowe przekazuje podział czynności zgromadzeniom ogólnym. Ułatwienie i uproszczenie tej czynności i nieobciążanie nią zgromadzeń może przemawiać za przekazywaniem podziału czynności kolegium administracyjnemu. (art. 50).

W zakresie **delegacji** niezawisłość sędziego jest chroniona potrzebą uzyskania jego zgody, a interesy administracji — przez jej organa, kolegium, kierowników sądu i ministra. Przepisy uposażeniowe zapewniają odpowiednie diety i t. d. w razie delegacji do innej miejscowości. W ograniczonej tylko mierze dopuszczalna jest delegacja sędziego wbrew jego woli, bo najwyżej na trzy miesiące w ciągu trzech lat (art. 105). Ten rodzaj delegacji będzie więc wyjątkowy także ze względów celowości. Natomiast w sądzie, w którym sędzia urządza, może on być powołany do czynności administracyjnych przez kierownika tego sądu, jeżeli jest jego zastępcą, a pozatem — tylko „w poszczególnych wypadkach” (art. 65).

Tak jak obowiązek mieszkania w siedzibie sądu (art. 123), również **sprawy urlopowe** (art. 114) zahaczają silnie o prawidłowe funkcjonowanie sądów, za co odpowiedzialnym jest zarząd sądownictwa. Urlop wypoczynkowy należy się sędziemu bezwarunkowo; przy całej jednak przychylności dla życzeń poszczególnych sędziów koniecznym jest terminy wypoczynków uzależnić od zapewnienia prawidłowego toku czynności sądowych, co zwłaszcza pozostaje

w łączności z procesową instytucją feryj sądowych. Zdawało się więc najodpowiedniejszym poruczenie tych spraw kolegium administracyjnemu, w których także koleżeńska strona sprawy znajdzie zycziwą ocenę. Życzenia co do terminów urlopowych nie wywoływały nigdy tarć nawet w systemie zależności od jednostki (prezesa). Co do kierowników sądów istnieją szczególne przepisy oparte na zasadzie, że kierownikowi sądu udziela urlopu kierownik sądu bezpośrednio wyższego, prezesom apelacyjnym i pierwszemu prezesowi Sądu Najwyższego — minister; wiceprezesom sądów i prezesom Sądu Najwyższego, w myśl zasady wstępnej art. 114 § 2 i reguły interpretacyjnej art. 188 — kolegium administracyjne. — Pewne uprawnienia w zakresie udzielania urlopów mają także kierownicy sądów. — Poza urlopem wypoczynkowym innego urlopu pod nazwą „zwolnienia od zajęć” można udzielić tylko ze szczególnie ważnych powodów. W tym zakresie wzajemna pobłażliwość czy liberalność w zgromadzeniach ogólnych mogłaby być szczególnie szkodliwa, choćby wyrażała się tylko w niektórych sądach; administracja sądownictwa nie mogłaby w tych wypadkach zapobiec złemu, ponosząc jednak formalną odpowiedzialność za osłabiony tok czynności.

Nowe prawo ustrojowe, jak to wynika z przedstawionego powyżej stanu rzeczy, wprowadza o tyle istotne zmiany w dotychczasowej organizacji sądownictwa, że dla urzeczywistnienia zamierzeń ustawodawcy staje się niezbędnym **zawieszenie czasowe niektórych uprawnień sędziowskich** na zasadzie art. 78 ust. 2 Konstytucji (art. 284 i inne).

Prócz przepisów prawa ustrojowego, także wydanie rozporządzenia o nowej organizacji więziennictwa (Dz. U. R. P. z r. 1928 Nr. 29, poz. 272) i kodeksu postępowania karnego (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 33, poz. 313) będą wymagały przesunięć w sądownictwie, w okresach bowiem przewidzianych art. 284 wypadnie reorganizować także więziennictwo i wprowadzać w życie nowe postępowanie karne. Ze względu na konieczność pomnożenia stanu liczebnego magistratury, widoczna jest w szeregu przepisów troska o pozyskanie dla sądownictwa nowych sił. Wyrazem tego są nie tylko wspomniane już przepisy przejściowe, lecz nawet części definitywnej ustroju (art. 83, 86 — 88). W świetle tych konieczności należy ujmować istotne znaczenie art. 284 u. s. p.

Materje unormowane w prawie ustrojowym, mającem charakter ustawy, zostały bądź wprost zunifikowane, bądź wskazano w przepisach przechodnich porządek ich unifikacji. W tych materjach przepisy dotychczasowe ogólnie — państwowe i dzielnicowe tracą moc bez względu na to, czy mieściły się w ustawach czy rozporządzeniach wykonawczych, wydanych na zasadzie ustaw (art. 297 § 1).

Unifikacja przedmiotów przekazanych do rozporządzeń (n. p. regulaminów) będzie dokonana w drodze rozporządzeń wykonawczych i w miarę ich wydawania. Na razie w tych przedmiotach pozostają w mocy przepisy dotychczasowe, zamieszczone czyto w rozporządzeniach, czyto w ustawach; zamieszczone w ustawach mają jednak nadal tylko moc rozporządzeń i mogą ulec zmianie w drodze rozporządzeń wydanych na zasadzie nowego prawa (art. 297 § 2).

Struktura klauzul derogacyjnych art. 297 jest wynikiem tego stanu rzeczy, że rozdział materji pomiędzy unormowane wprost w ustawie, a materje przekazywane do rozporządzeń jest inny w nowym prawie, a inny w dotychczasowych ustawach dzielnicowych. N. P. podział spraw w obrębie wydziałów normuje § 35 ustawy org. austr. z 1896 r. i § 68 ustawy ust. niem. z 1877 r., natomiast w b. dzielnicy rosyjskiej — art. 5 i 6 instrukcji ogólnej z 1917 r. Dz. Urzęd. Dep. Spr. Nr. 2 p. 4, która jest zarządzeniem wykonawczym. W nowym ustroju sprawę tę ureguluje regulamin wydany w drodze rozporządzenia (art. 78

§ 1). Dlatego § 35 u. austr. i § 68 u. niem. należą do przepisów, uchylonych jako norma ustawowa (art. 297 § 1 pkt. 16 i 27), jednak aż do wydania nowego regulaminu obowiązujących z mocy art. 297 § 2.

W końcu wyjaśnić wypada jeden **moment redakcyjny** ustawy gwoźli ułatwieniu analizy przepisów, do których czytania przystępujemy. W treści przepisów unikano wymieniania dzielnic i różniczkowania przepisów według dzielnic, o ile odstąpienie od tej zasady nie było nieodzowne.

Redagowano więc poszczególne przepisy ogólnie, choćby on miał znaczenie faktyczne tylko dla jednej dzielnicy lub dla każdej dzielnicy inne. Przepis n. p. o prowadzeniu ksiąg gruntowych w jednym sądzie grodzkim dla kilku okręgów tych sądów (art. 9) ma znaczenie faktyczne dla b. dzielnicy rosyjskiej, bo n. p. w b. dzielnicy austriackiej każdy sąd grodzki prowadzi księgi gruntowe swego okręgu, co jest stanem lepszym, udostępniając księgi ludności w wyższej mierze, zaczem zmiana tego stanu rzeczy byłaby niepożądana.

Przepis redagowano też ogólnie, choćby on dla każdej dzielnicy miał inne znaczenie prawne, w jednej zmieniając stan prawny dotychczasowy w szerszych rozmiarach, w drugiej w mniejszym stopniu, a w trzeciej utrzymując stan niezmienny. Przykładem klasycznym są postanowienia art. 288. Punkt a) tego artykułu w niczem nie zmienia stanu prawnego w b. dzielnicy rosyjskiej, natomiast w b. dzielnicach austriackiej i pruskiej rozszerza właściwość rzeczową, podnosząc wartość powództwa z 500 zł. do 1000 zł. Punkt b) tego artykułu nie wprowadza zmiany w b. dzielnicy rosyjskiej, w b. dzielnicy pruskiej podnosi tylko wartość powództwa w sprawach wekslowych z 500 zł. do 1.000 zł., natomiast w b. dzielnicy austriackiej wprowadza zmianę głębiej sięgającą, przenosząc spory z weksli do 1.000 zł. z właściwości sądów okręgowych do właściwości sądów grodzkich (powiatowych). Punkt c) zmienia stan prawny tylko w b. dzielnicy rosyjskiej.

Ta postać przepisów upraszcza ich redakcję, daje czystsza szatę zewnętrzną i co ważniejsze, uzmysławia — jak w art. 284 — stopień dokonanej unifikacji.

Przystąpiono do czwartego punktu porządku dziennego — czytanie prawa o ustroju sądów powszechnych — przyczem na podstawie szczegółowej dyskusji ustalono następujące tezy wyjaśniające:

Art. 1. Z reguły właściwym jest w sprawach cywilnych i karnych sąd powszechny; inne sądy i władze tylko o tyle, o ile ustawa specjalna uchyli właściwość sądu powszechnego, a rozstrzygnięcie określonej kategorii spraw przekazuje *expressis verbis* sądom szczególnym lub władzom niesądownym.

Art. 4. Sąd dla nieletnich ma kompetencję sądu grodzkiego, sądu okręgowego i sądu przysięgłych (art. 21 k. p. k.). Utworzenie sądu dla nieletnich w sądzie okręgowym oraz przekazanie jednemu sądowi grodzkiemu spraw nieletnich dla kilku okręgów tych sądów zależy od Ministra Sprawiedliwości, który w przedmiotach tych ma władzę reglamentacyjną. Choćby nawet w samym sądzie okręgowym i dla danych sądów grodzkich Minister Sprawiedliwości utworzył w drodze rozporządzenia sąd dla nieletnich, to jednak sprawa nieletniego należeć będzie do właściwego sądu według zasad ogólnych (grodzkiego, okręgowego lub przysięgłych), jeżeli przeciw nieletniemu wszczęto sprawę wspólnie z dorosłym, a wyłączenie sprawy nieletniego jest niepożądane ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości. O możliwości wyłączenia sprawy decyduje sąd rzeczowo właściwy (art. 610 k. p. k.).

Art. 5 § 1. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oznaczy liczbę sędziów śledczych w każdym sądzie okręgowym. Nominacje, w zakresie oznaczonym przez to rozporządzenie, następować będą na stanowiska sędziów śledczych w danym sądzie okręgowym. Funkcją zasadniczą i główną sędziów śledczych będzie prowadzenie śledztw sądowych. Można sędziów śledczych powoływać w skład

kompletów wyrokujących, ale tylko w granicach, wskazanych w zdaniu drugim § 3 art. 57.

Art. 6. Przepis ten ma zastosowanie tylko do poszczególnych czynności sądowych w toku rozpoznawania sprawy. Czynności te sąd zawsze spełniać może we wszystkich miejscowościach, położonych w granicach swego okręgu, choćby nawet poza swoją siedzibą; jeżeli zaś zachodzi potrzeba dokonania czynności sądowej w miejscowości, położonej poza granicami okręgu danego sądu, to sąd dany może ją wykonać, bez uciekania się do t. zw. pomocy prawnej (art. 13), tylko w dwóch wypadkach: a) jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości; b) jeżeli przez to oszczędzi się znacznie na kosztach.

Art. 11. O ile jest kilku sędziów grodzkich w sądzie grodzkim, jednego z nich Minister Sprawiedliwości wyznacza na naczelnika sądu. Wyznaczenie to może być przez Ministra w każdej chwili cofnięte i może być wyznaczony inny sędzia grodzki z danego sądu grodzkiego na naczelnika sądu.

Dotychczasowi naczelnicy sądów powiatowych (na terenie b. zaboru pruskiego i austriackiego) stają się z chwilą wejścia w życie rozporządzenia naczelnikami sądów grodzkich (art. 280 § 1), jednak z zakresem działania, przewidzianym dla naczelników w niniejszym rozporządzeniu. Tych naczelników sądów grodzkich można usunąć tylko z zastrzeżeniem trybu, przewidzianego w art. 284 niniejszego rozporządzenia. W razie wakansu na stanowisko takiego naczelnika nie będzie mianowany inny naczelnik, lecz na wolny etat zostanie mianowany sędzia, a Minister wyznaczy z pośród sędziów naczelnika. Oczywiście można wyznaczyć także sędziego nowomianowanego. To wszystko dotyczy także prezesa sądu powiatowego w Poznaniu, który, zachowując stanowisko i tytuł, organizacyjnie jednak podlegać będzie już od 1 stycznia 1929 r. organom sądu okręgowego (art. 52 § 3, 70 lit. a, 114 § 2 i t. d.).

W b. zaborze austriackim sądy powiatowe w siedzibie sądu okręgowego mają personel przydzielony przez prezesa sądu okręgowego z pomiędzy sędziów sądu okręgowego (§ 5 n. j.). Ten stan rzeczy nie jest zgodny z nową organizacją. Sąd grodzki ma się składać z sędziów grodzkich, a nie z sędziów okręgowych przydzielonych. Ci sędziowie okręgowi pozostają jednak na swych stanowiskach z zachowaniem swego tytułu. W miarę gdy taki sędzia ustąpi, choćby przez powołanie go do służby w sądzie okręgowym, będzie mianowany na jego miejsce sędzia grodzki.

Naczelnika sądu grodzkiego wyznacza się zawsze z sędziów grodzkich danego sądu.

Art. 13. Sądem, powołanym do udzielania pomocy prawnej, jest sąd grodzki. § 1 tego artykułu normuje pomoc prawną w odniesieniu do sądów i władz krajowych; § 2 — w odniesieniu do sądów zagranicznych; § 3 określa miejscowość właściwość sądu, obowiązane do udzielania pomocy prawnej. Przy wykonaniu żądania sądu zagranicznego sąd grodzki uzależnia udzielenie pomocy prawnej od wzajemności, a bez względu na wzajemność obowiązany jest żądanie takie wykonać, o ile zostanie ono skierowane przez polskiego Ministra Sprawiedliwości.

Art. 20. Ustawa nie ustala rygorystycznie ani częstości, ani kolejności powoływania sędziów grodzkich w skład kompletu wyrokującego w sądzie odwoławczym, dając jedynie w art. 52 § 2 wskazówkę, iż należy przytem kierować się w miarę możliwości zasadą równomiernego powoływania wszystkich sędziów grodzkich danego okręgu sądowego.

Stosunki faktyczne, w danym sądzie okręgowym panujące, powinny decydować o kolejności, częstości i sposobie powoływania poszczególnych sędziów grodzkich do rozpraw odwoławczych.

Instytucja ta dała na terenie b. zaboru rosyjskiego dodatnie wyniki. Jej konstrukcja w nowym prawie jest tak giętka, iż pozwoli każdej apelacji uwzględ-

nić możliwie szeroko momenty potrzeb lokalnych. Wszelako linią wytyczną winna być dla sądów zasada równomierności powoływania sędziów grodzkich, zawarta w art. 52 § 2 nowego prawa.

Art. 21. Dotychczasowe sądy morskie i górnicze, z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przestaną istnieć. W ich miejsce wstąpią wydziały handlowe, które powoła do życia Minister Sprawiedliwości w myśl przepisu § 2 art. 21; wszelako w rozporządzeniu, które będzie wydane na mocy art. 209 § 1 i 213, wskazany będzie specjalny tryb mianowania sędziów handlowych w okręgach górniczych, wzgl. morskich, uwzględniający fachowe kwalifikacje kandydatów.

Art. 23. Asesorowie sądowi mogą być powoływani do kompletów sądzących zamiast sędziów grodzkich, aż do odwołania w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości (art. 282 § 2).

Art. 25. Przewodniczącym sądu przysięgłych może być sędzia apelacyjny lub okręgowy. Przy wyznaczaniu przewodniczącego sądu przysięgłych prezes sądu apelacyjnego kierować się winien kwalifikacjami danego sędziego w umiejętnym kierownictwie obradami sądowymi przy udziale ławy. Jeżeli prezes nie znajdzie wśród sędziów okręgowych odpowiedniego do tych funkcji kandydata, wówczas powinien wyznaczyć przewodniczącego z pośród sędziów apelacyjnych.

Art. 27—30. Artykuły te wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1929 r. na terenie b. zaboru austriackiego, na którym sądy przysięgłych czynne są obecnie. W pozostałej części Państwa sądy przysięgłych rozpoczną swój byt w terminie, oznaczonym przez ustawę szczególną, określającą, które przestępstwa należy na tych obszarach uważać za polityczne (art. 274 prawa o ustroju w związku z art. 3 § 1 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego).

Art. 214—230 prawa o ustroju, normujące sposób układania list pierwotnych i rocznych, wchodzi w życie na terenie b. zaboru austriackiego z dniem 1 lipca 1929 r., t. j. z dniem wejścia w życie kodeksu postępowania karnego (art. 3 § 2 przep. wprov. k. p. k.).

Art. 29. W razie zawieszenia działalności sądów przysięgłych, sprawy zastrzeżone ich właściwości ulegają rozpoznaniu sądów okręgowych w kompletach z trzech sędziów. W wypadkach takich wyłączone jest postępowanie uproszczone (art. 22 § 3 p. w. k. p. k.).

Art. 39. Prokurator bierze udział w Sądzie Najwyższym w rozpatrywaniu zarówno spraw karnych, jak i cywilnych.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia we wszystkich izbach cywilnych Sądu Najwyższego prokuratorzy biorą udział w posiedzeniach i składają wnioski. Przepis art. 39 jest przepisem pozytywnym, a nie programowym, i bez względu na to, w jakiej ustawie go zamieszczono, ma moc obowiązującą z chwilą wejścia danej ustawy w życie. Szczegółowe przepisy proceduralne nie są potrzebne, niema ich bowiem również w procedurze rosyjskiej, która wymaga udziału prokuratora w rozpoznawaniu spraw cywilnych w Sądzie Najwyższym (art. 804 u. p. c. 1864 r.). Nie zachodzą więc żadne przeszkody ustawowe, by umieścić w regulaminie Sądu Najwyższego, który przewiduje art. 78 § 2 prawa o ustroju, kilka przepisów uzupełniających o stanowisku i udziale prokuratora w rozpoznawaniu spraw cywilnych.

Art. 45. O ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, niema środka odwoławczego od orzeczenia sądu apelacyjnego wzgl. Najwyższego, rozstrzygającego spór o właściwość między sądami powszechnymi a szczególnymi, względnie między sądami szczególnymi. Przepis ten daje w szczególności rozwiązanie sporów kompetencyjnych tak pozytywnych, jak i negatywnych między sądami szczególnymi.

Art. 47—51. Podział czynności na rok 1929 ustalić powinny przed dniem 1 stycznia 1929 r. organy, upoważnione do tego w myśl przepisów dotychczasowych, lecz co do treści zgodnie już z przepisami nowego prawa ustrojowego. Z dniem 1 stycznia 1929 r. należy przystąpić do ukonstytuowania organów samorządu sądowego, przewidzianych w nowym prawie ustrojowym (zgromadzenie ogólne, kolegium administracyjne). Ogólne zgromadzenie może podział czynności na rok 1929, dokonany przez dawne organy administracji sądowej, zmienić, korzystając z przepisu art. 52 § 1, pozwalającego na takie zmiany także w ciągu roku „w razie potrzeby.” Zgromadzenie ma więc możność powzięcia decyzji, czy jest potrzebną zmiana podziału czynności, ustalonego przez dawne władze.

Art. 49 § 3. W związku z art. 49 § 3 instrukcja prokuratorska wyjaśni, w jakich wypadkach prokurator obowiązany jest złożyć wniosek. Udział prokuratora w zgromadzeniu ogólnym ograniczony jest wyłącznie pod tym względem, że nie posiada głosu stanowczego; przysługuje mu natomiast prawo obecności na całym posiedzeniu, nie wyłączając momentów głosowania, tudzież prawo stawiania wniosków w każdej sprawie, rozpatrywanej przez zgromadzenie ogólne.

Art. 50. Artykuł ten będzie przy najbliższej sposobności ustawodawczej zmieniony w tym kierunku, że z pod kompetencji kolegium administracyjnego wyjęte będą bezwzględnie sprawy, złożone z przenoszeniem sędziów w stan spoczynku i na inne miejsca służbowe (art. 102 § 2 pkt. c); art. 110 pkt. c)). Waga tych spraw jest taką, że i przed nowelizacją tego przepisu nie można przypuszczać, aby na wyznaczone posiedzenie członkowie zgromadzenia nie zbrali się w przepisanej liczbie. Panowie Prezesi mają więc możność, przy rozstrzygnięciu członkom zgromadzenia porządku dziennego, podkreślić wagę sprawy i zapobiec brakowi quorum.

Art. 60—64. Uprawnienia te przysługują również sędziemu jednostkowemu i sędziemu śledczemu. Przepisy te umieszczono w prawie ustrojowym, za przykładem ustawy ustrojowej niemieckiej i rosyjskiej, celem ujednostajnienia zarządzeń porządkowych w postępowaniu sądowym karnym, cywilnym, spornym i niespornym, i t. d. Przepisy te mają zastosowanie w każdym postępowaniu, o ile szczególna ustawa postępowania nie zawiera odchyień. Tak więc kodeks postępowania karnego 1928 r. nie zawiera takich przepisów dla postępowania przed sędzią śledczym lub delegowanym, będą więc stosowane wyłącznie przepisy art. 60—64 u. s. p. Natomiast podczas rozprawy głównej przepisy art. 60—64 u. s. p. mają w myśl art. 312 k. p. k. zastosowanie o tyle, o ile art. 308—311 k. p. k. nie stanowią inaczej. Taki sam stosunek przepisów będzie zachowany w zakresie opracowywanego kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 68 pkt. a). Decydujący jest czas, spędzony w tej samej lub wyższej grupie uposażenia, bez względu na to (lege non distinguente), czy na stanowisku sędziowskim czy prokuratorskim, czy w jednym ciągu czy z przerwami, n. p. po służbie trzyletniej na stanowisku sędziego lub prokuratora okręgowego (w grupie B), sędzia przeszedł do służby w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych na stanowisko urzędnicze i po kilku latach wraca do służby sędziowskiej na stanowisko sędziego okręgowego, otrzyma starszeństwo z uwzględnieniem poprzedniej trzyletniej służby sądowej w grupie B. — Czas spędzony poprzednio w wyższej grupie nie daje większych uprawnień, niż spędzony w grupie właściwej, w której równorzędne stanowiska porównuje się, n. p. sędzia sądu apelacyjnego po trzech latach (grupa C) przeszedł na stanowisko sędziego okręgowego (dla których zasadniczą jest grupa B), — czas służby w grupie C liczy mu się co do stopnia starszeństwa narówni z odbytym w grupie B. — Sędzia był sędzią okręgowym (grupa B) trzy lata, potem sędzią apelacyjnym (grupa C) trzy lata, potem znowu zostaje sędzią okręgowym (zachowując uposażenie grupy C), —

ma za sobą czas sześciu lat w stosunku do kolegów sędziów okręgowych. Natomiast szczebel uposażenia w danej grupie nie ma znaczenia przy ocenie porównawczej stopnia starszeństwa.

Przepis punktów a, b, c ma zastosowanie w myśl ustępu wstępnego przy porównaniu stanowisk r ó w n o r z ę d n y c h. Stanowisko prezesa jest wyższe od stanowiska wiceprezesa, wiceprezesa — wyższe od sędziego. Wiceprezes o krótszym czasie służby w danych grupach (pkt. a), albo ogólnym (pkt. b) i młodszy wiekiem (pkt. c) od sędziego ma mimo to pierwszeństwo przed każdym sędzią danego sądu.

Art. 72. Przepisy o nadzorze należy interpretować pod kątem widzenia § 4 art. 72. Nadzór administracyjny nie może wkraczać w dziedzinę orzecznictwa, ani odnosić się do zarządzeń, które mają wpływ na wyrokowanie. Ze swej istoty nadzór rozciąga się tylko na sferę zarządzeń porządkowych i administracyjnych.

Art. 72 § 2. W k. p. k. (art. 319) przewidziane są osoby, które mogą być obecne podczas rozprawy niejawniej, z punktu widzenia gwarancji procesowych.

§ 2 art. 72 normuje sprawę obecności podczas rozprawy niejawniej z punktu widzenia ustrojowego i uprawnień władzy nadzorczej.

Prokurator ma zawsze prawo być obecny podczas rozprawy niejawniej. Może być obecnych kilku prokuratorów, więc także przełożeni prokuratorscy (art. 234).

Art. 76. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia może mieć miejsce podczas rozpatrywania środków odwoławczych. Jest to t. zw. nadzór judykacyjny, który może być wykonywany tylko przy sposobności rozpoznawania konkretnej sprawy w toku instancji.

Art. 81 § 3. Co do terminu skargi, przewidzianej w tym artykule, zarysowały się dwa poglądy: 1) termin skargi jest ogólny, t. j. siedmiodniowy; 2) termin skargi upływa w momencie przedawnienia ścigania.

Kwestję, jako sporną, pozostawiono do rozstrzygnięcia orzecznictwu sądów dyscyplinarnych.

Art. 87 § 2. Tendencja Ministerstwa idzie w kierunku restryktywnego wykonania tego przepisu.

Art. 93 § 1. Kolegium administracyjne sądu apelacyjnego może, poza trzema kandydatami wskazanymi przez zgromadzenie ogólne sądu okręgowego, wskazać innych kandydatów w nieograniczonej liczbie, ale tylko z pośród osób, przedstawionych zgromadzeniu ogólnemu sądu okręgowego.

Art. 96. Przedstawienia mogą wskazywać na kolejność kandydatów (primo loco, secundo loco, tertio loco).

P. Wiceminister Car wyjaśnił historję tego przepisu; przyjęty system nominacji nie ma na celu zagwarantowania czynnikowi rządowemu arytmetycznej obliczonej liczby nominacji na stanowiska sędziowskie, lecz daje wyraz konieczności zapewnienia wpływu czynnika konstytucyjnie odpowiedzialnego na dobór personelu wymiaru sprawiedliwości. Prezesi: Supiński, Czerwiński i Zakrzewski oświadczyli, że system ten uważają za słuszny i czyniący zadość potrzebom wymiaru sprawiedliwości; P. Prezes Zakrzewski oświadczył nadto, że apelacja poznańska jednomyślnie wypowiedziała się za oddaniem spraw nominacyjnych całkowicie w ręce Ministra Sprawiedliwości.

Art. 100 § 1. Do czasu wydania roty ślubowania w myśl art. 100 § 1, sędziowie składają przysięgę według roty dotychczasowej (art. 297 § 2).

Art. 102 § 2 pkt. c i art. 110 pkt. c. Do czasu nowelizacji art. 50 § 1 i 2 należy zapobiegać niepożądanym konsekwencjom w sposób określony powyżej przy art. 50.

Art. 105 § 2. O nagłości wypadków decyduje na mocy swobodnego uznania Minister Sprawiedliwości, a w wypadkach, przewidzianych w § 3 art. 105, — prezes sądu apelacyjnego.

Art. 110 pkt. c. Decyzja zgromadzenia ogólnego, o której mówi pkt. c art. 110, jest pojęciowo i formalnie orzeczeniem.

Moment „w interesie wymiaru sprawiedliwości” jest momentem obiektywnym, stwierdzającym konkretną potrzebę organizacji sądowej, która pociąga za sobą konieczność zastosowania przepisu tego artykułu.

Rozporządzeniem będzie określony tryb postępowania w wypadkach, przewidzianych w art. 110 oraz w art. 102 § 2 pkt. c).

Art. 112 § 2. Zastrzeżenie „jeżeli nie dopełnił zaległych zobowiązań służbowych” należy rozumieć w tym sensie, że sędzia obowiązany jest uprzednio załatwić swoje zaległości, nie zaś zaległości sądu. Zaległościami sędziego są: przygotowanie motywów wyroków, podpisanie umotywowanych wyroków, protokółów, i t. p.

Art. 114. Artykuł ten używa celowo dwóch terminów technicznych „wypoczynek” i „zwolnienie od zajęć” dla oznaczenia dwóch różnych pojęć. Wypoczynek jest ściśle określony co do czasu trwania i stanowi uprawnienie służbowe sędziego; zwolnienie od zajęć musi być uzasadnione szczególnie ważnymi powodami i nie jest co do czasu ustawowo określone, lecz w każdym poszczególnym wypadku winno być oznaczone terminowo w zależności od konkretnego wypadku.

Art. 121. Artykuł ten zawiera zakaz kategoryczny należenia do stronnictw politycznych. Zakaz ten jest formalnym tylko sprawdzianem okoliczności, iż sędzia nie bierze aktywnego udziału w życiu politycznym. Kto zakaz ten przekracza, stwarza domniemanie iuris et de iure, iż powagi sądu nie strzeże. Poza tem formalnem wstrzymaniem się od czynnego udziału w życiu politycznym, sędzia powinien unikać wszelkich wystąpień, choćby tylko przejściowych czy jednorazowych, któreby mogły uchodzić za czynny wyraz jego politycznych zapatrywań, gdyż tym sposobem zachwiałby zaufanie ludności do jego bezstronności. Ustawa zakazuje sędziom ujawniać swe sympatje polityczne w sposób czynny, choćby nawet na terenie stowarzyszeń apolitycznych.

Zakaz ten nie idzie wszakże tak daleko, by miał zabronić sędziemu wszelkiego udziału w życiu społecznym; udział sędziego w stowarzyszeniach i związkach o charakterze i celach kulturalnych, oświatowych i gospodarczo-społecznych jest dopuszczalny.

Art. 122. W razie nagłej choroby nie trzeba uzyskiwać specjalnego zwolnienia od zajęć. Przerwa w zajęciu winna być jednak podana w przepisany trybie do wiadomości przełożonego. Czy dowody lub wyjaśnienia są „odpowiednie”, ocenia kierownik sądu, a środek przeciw nadużyciom znajduje się w art. 147 § 1. Władza nadzorcza ma prawo zarządzić wstępne wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia znamion przestępstwa dyscyplinarnego.

Art. 130. Kary dyscyplinarne nie mogą być kumulowane. W każdej sprawie dyscyplinarnej można wymierzyć tylko jedną karę.

Art. 132. W wypadku usunięcia kierownika sądu i przeniesienia go na stanowisko sędziego sądu równorzędnego, traci on tylko dodatki, połączone z dotychczasowem jego stanowiskiem, należy mu się jednak zwrot kosztów przeniesienia.

Art. 165. Odwołanie może wnieść prokurator dyscyplinarny i obwiniony. Wynika to z art. 163 § 3, który nakazuje doręczenie wyroku tym osobom, uważając je za interesowane w sprawie.

Art. 174 § 1. Sąd musi wydać uchwałę. Uchwałą tą może sąd wydać sędziego, celem wszczęcia przeciw niemu postępowania karnego, albo też wydania odmówić.

Art. 182 i 183. „Zawieszenie w czynnościach służbowych” może nastąpić jedynie na skutek orzeczenia sądu dyscyplinarnego; władza nadzorcza może zarządzić w wypadkach w rozporządzeniu przewidzianych tylko „przerwę w urzędowaniu”.

Art. 189. Rozporządzenie ustrojowe nie rozstrzyga *expressis verbis* kwestji, czy kobieta może być sędzią. W art. 82, 191, 210 rozporządzenia przepisuje kwalifikacje sędziowskie, używając formy, iż „sędzią może być ten, kto i t. d.”, co wskazywałoby na brak ustawowych przeszkód do objęcia przez kobietę stanowiska sędziowskiego. Jedyny wyjątek, który potwierdzałby zresztą zasadę zdolności kobiety do otrzymania stanowiska sędziowskiego, przewidziany został wyraźnie co do przysięgłych w art. 214. W każdym razie kwestja nominacji kobiet znajduje się w rękach Ministra Sprawiedliwości, który ustalać będzie wytyczne polityki personalnej, kierując się względami rzeczowymi; to też nie jest wykluczone, że te względy rzeczowe mogą w pewnych wypadkach przemawiać za mianowaniem kobiety na stanowisko n. p. sędziego dla nieletnich.

Art. 209. P. Wiceprezes Wóycicki wyraża życzenie, aby zasięgać opinii właściwego prezesa sądu apelacyjnego co do wartości moralnej kandydatów na stanowiska sędziów handlowych.

P. Wiceminister Car wyjaśnia, że kwestja ta, jako dotycząca wykonania przepisów ustrojowych, będzie wzięta pod rozwagę przy opracowywaniu rozporządzenia wykonawczego (art. 213); w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu zostanie ustalone, czy opinia Izb będzie dostatecznie miarodajna, czy też trzeba będzie materiał opiniodawczy o kandydacie rozszerzyć i przy czyjej pomocy. Kierownicy sądów mogą zwłaszcza udzielić ważkich wyjaśnień co do osób, które już urząd sędziego handlowego piastowały.

Art. 214—230. Na obszarze b. zaboru rosyjskiego i pruskiego sądy przysięgłych wejdą w życie w terminie, który oznaczy ustawa specjalna, określająca kodeksowo grupę t. zw. przestępstw politycznych (art. 274 u. s. p. w związku z art. 3 § 1 przep. wpraw. k. p. k.). Natomiast na obszarze b. zaboru austriackiego, gdzie sądy przysięgłych istnieją bez przerwy, art. 214—230 wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1929 r. (art. 3 § 2 przep. wpraw. k. p. k.).

Należy zwrócić szczególną uwagę na dwa przepisy: a) art. 224 wskazujący Komisji okręgowej względy, jakimi ma się kierować przy układaniu listy rocznej (nieskazitelny charakter, doświadczenie życiowe, a z pośród tych — przede wszystkim posiadających wyższe wykształcenie); b) art. 225 § 2 — uprawniający delegatów wydziału powiatowego lub magistratu do głosowania przy układaniu listy rocznej tylko przy rozpoznawaniu list pierwotnych gmin, wchodzących w skład powiatu lub miasta, którego są delegatami.

Art. 231—254. Wprowadzone zostało różniczkowanie między podprokuratorem i wiceprokuratorem okręgowym w tym celu, aby stworzyć przejście dla kandydatów do prokuratury przez dłuższy okres praktyki oraz podnieść powagę urzędu prokuratorskiego.

Podprokurator, prócz przeprowadzania dochodzeń (art. 242 k. p. k.), będzie występował w śledztwach, które może przeprowadzać także sędzia grodzki (art. 258 § 2 k. p. k.), w czynnościach sądowych przedsięwziętych przez sędzie-

go śledczego lub grodzkiego w toku dochodzeń (art. 251, 253 k. p. k.), nadto niejednokrotnie na rozprawach głównych tam, gdzie dotychczas występują władze administracyjne lub policja, a więc w większych sądach grodzkich (art. 233 § 2 u. s. p.).

Przewidziane jest opracowanie instrukcji dla prokuratorów, w której uwzględnione będą szeroko potrzeby lokalne oraz momenty sprężystości i giętkości wewnętrznych form organizacyjnych urzędów prokuratorskich.

Art. 234. Artykuł ten daje wyraz dwum zasadom, na których oparta jest organizacja prokuratury: 1) zasada hierarchiczności; 2) zasada jednolitości prokuratury. Przepis ten stwarza giętkie ramy dla organizacji urzędów prokuratorskich, daje bowiem możność prokuratorowi stosowania w praktyce różnych form zleceń, jako to — zlecenie szczególne lub ogólne, zlecenie restryktywne i warunkowe, ustanawianie aprobantów i t. d.

Art. 241. Instrukcja prokuratorska wskaże, jakie wykazy prowadzić będzie prokurator okręgowy, a jakie prokurator apelacyjny, tudzież unormuje kwestję ewentualnego przesyłania odpisów wykazów podprokuratorów i wiceprokuratorów okręgowych prokuratorowi apelacyjnemu.

Art. 242. Przepis § 1 odnosi się do przenoszenia i delegacji prokuratorów, które należą do Ministra bez ograniczeń, skoro tylko dobro służby tego wymaga. § 2 — odnosi się do delegacji podprokuratora lub wiceprokuratora przez przełożonego prokuratury z ograniczeniem co do czasu (sześć tygodni). § 3 — odnosi się do przeniesienia podprokuratorów i wiceprokuratorów przez prokuratora apelacyjnego z ograniczeniem co do miejsca przeniesienia (okrąg tego samego sądu okręgowego) oraz co do grona osób (pełniących stałą służbę poza siedzibą sądu okręgowego).

Art. 244, 245. Kara upomnienia może być porządkowa lub dyscyplinarna. Upomnienie porządkowe wymierza przełożony na zasadzie przepisów ustawy o państwowej służbie cywilnej, jeżeli zachodzi wykroczenie służbowe.

Upomnienie dyscyplinarne może wymierzyć sąd dyscyplinarny na mocy przepisów art. 129—187 prawa ustrojowego, jeżeli zachodzi występki służbowy.

Art. 248 daje wyraz trzeciej zasadzie organizacji prokuratury — zasadzie legalności.

Art. 249. Zasadą jest, iż prokurator jest na rozprawie sądowej swobodny: fakt wystąpienia prokuratury z aktem oskarżenia nie wiąże go i może on oskarżenia zrzec się na rozprawie, jeżeli przewód sądowy doprowadzi go do przekonania, iż tak postąpić należy zgodnie z prawem i sumieniem. Z drugiej strony prokuratura opiera się na zasadzie hierarchiczności, nakazującej posłuszeństwo dla przełożonego i ściśle wykonywanie jego zleceń. Udzielanie zleceń specjalnych do konkretnej sprawy ma miejsce b. rzadko, jednakże może się zdarzyć w poważnej sprawie, gdy przełożony, po dłuższej rozwadze i naradzie z doświadczonymi współpracownikami swymi, postanowi sprawie nadać określony kierunek i zleci trzymanie się tego kierunku wiceprokuratorowi. W tym wypadku, gdy prokurator otrzyma od swego przełożonego wyraźne zlecenie do danej sprawy, powinien się zlecenia tego ściśle trzymać i bez względu na przebieg rozprawy i przekonanie, jakiego w toku rozprawy sądowej nabierze, nie może od otrzymanego zlecenia odstąpić bez wyraźnej zgody przełożonego. W razie zmiany stanu faktycznego sprawy, zawsze znajdzie się w toku rozprawy sposobność przedstawienia tego przełożonemu i uzyskanie zmiany zlecenia, jeśli racje są słuszne.

Jeżeli zaś prokurator uważa, że udzielone mu przez przełożonego polecenie jest niezgodne z jego przekonaniem, wówczas może w myśl art. 249 zwrócić się na piśmie do przełożonego o zwolnienie go od obowiązku składania w danej sprawie wniosków i oświadczeń. Gdyby przełożony zwolnienia tego odmówił, wówczas wstępuje w moc zasada hierarchiczności, nakazująca posłuszeństwo wobec poleceń przełożonego.

Art. 258 § 1. Aplikanci, mianowani przed dniem wejścia w życie prawa ustrojowego, odbywają aplikację według przepisów dotychczasowych; mianowani później — według przepisów nowego prawa ustrojowego z tem, iż w myśl art. 282 Minister Sprawiedliwości będzie mógł w ciągu 5 lat skracać trzyletni okres aplikacji do dwóch lat.

Art. 260 § 2. Prezes sądu apelacyjnego wyznacza asesorów do urzędu prokuratorского; poruczenie asesorom pełnienia obowiązków prokuratorских należy do prokuratora apelacyjnego.

W zakresie czynności sędziowskich asesora nie może wchodzić wydawanie wyroków (przepis przejściowy w art. 282 § 2); wynika stąd, iż wszelkie inne czynności sędziowskie, jak postępowanie niesporne, hipoteczne i t. d. wchodzi w zakres funkcji sędziowskich asesora; czynności śledcze są wyraźnie wymienione. W tym zakresie asesor może wydawać postanowienia (decyzje, uchwały).

Art. 264 §§ 3 — 4. Celem tych przepisów jest zachęcenie młodych prawników do pracy w sekretariatach sądowych i prokuratorских, tudzież tendencja podniesienia fachowo-prawniczego poziomu tych sekretariatów przez zachęcenie do pracy w nich osób, posiadających wyższe wykształcenie prawnicze. Postanowienia te są rozwinięciem zasady, ustalonej w art. 257 (aplikacja polega na „zaznajomieniu się. . . z czynnościami sekretariatów sądowych i prokuratorских”), tudzież postanowienia art. 265 § 2 co do rozszerzenia działania sekretariatów. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, przewidziane w art. 261, określi stosunek aplikacji sądowej do służby sekretarskiej aplikantów, określając porządek i kolejność odbywania przez nich praktyki aplikanckiej.

Art. 265 § 2. Zakres samodzielnych czynności sekretarzy sądowych i prokuratorских nie jest narazie ustalony; pod tym względem istnieją rozmaite możliwości, przy których realizowaniu będzie trzeba uwzględnić z jednej strony przepisy procesowe, z drugiej zaś strony siły urzędnicze, jakimi rozporządzamy w naszych sekretariatach sądowych i prokuratorских. Przewidywane jest n. p. powierzenie im opracowywania decyzji o wydaniu dowodów rzeczowych, o kosztach sądowych i t. p. mniejszego znaczenia.

Art. 269 § 1. W wyliczeniu tem są pominięte (w nawiasie w czwartym wierszu tekstu prawa) sądy pokoju b. dzielnicy pruskiej ze względu na to, iż zostaną one zwinięte do dnia 1 stycznia 1929 r.

Art. 269 § 2. Momentem decydującym o składzie sądu jest chwila otwarcia (rozpoczęcia) rozprawy kontradyktoryjnej t. zw. głównej; wszelkie czynności przygotowawcze oraz posiedzenia gospodarcze (niejawne) są w tym względzie bez znaczenia, albowiem odbywają się bez udziału stron. T. zw. pierwsza audjencja jest już w sensie proceduralnym rozprawą. Jeżeli na skutek opozycji strony uchylono wyrok zaoczny, to sprawę rozpoznaje sąd w składzie, określonym dawną ustawą. Jeżeli wyrok został uchylony przez instancję wyższą (kasacyjną), a ponowna rozprawa jest wyznaczona po dniu 1 stycznia 1929 r., to sąd zasiadać winien w nowym składzie.

Rozprawa w instancji niższej może odbyć się w składzie określonym ustawą dawną, w wyższej zaś — w składzie określonym nową ustawą, o ile oczywiście rozprawy w wyższej instancji nie rozpoczęto jeszcze przed 1 stycznia 1929 r.

Art. 270. Postanowienie części pierwszej tego artykułu, mającej zastosowanie do obszaru całego Państwa, jest prawem jednorazowym Ministra; jednak Minister może z tego prawa skorzystać i po 1 stycznia 1929 r., przyczem może także ustalać siedziby sądów grodzkich dla poszczególnych części Państwa oddzielnie, n. p. według okręgów sądów apelacyjnych lub t. p. W tym zakresie bardzo są podane odpowiednie wnioski P. P. Prezesów.

Art. 271. Postanowienie to winno być interpretowane rozszerzająco. Chodzi o pozostawienie bez zmiany całości organizacji wydziałów hipotecznych i wszelkich kwestyj, z tem związanych.

Art. 272 §§ 1 — 2. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, notarjusze i pisarze hipoteczni na terenie b. zab. rosyjskiego są odpowiedzialni dyscyplinarnie przed sądami z kolejami sędziowskimi. W myśl art. 297 prawa ustrojowego pozostają w mocy dotychczasowe przepisy z 1917 r. o odpowiedzialności dyscyplinarnej notarjuszy, jako nie unormowane przez prawo ustrojowe, (z tą jedynie zmianą, że co do składu sądu dyscyplinarnego oraz postępowania przed nim mają zastosowanie przepisy nowej ustawy.)

Art. 272 § 3. Regulacja hipoteczna, przekazana do rozporządzenia wykonawczego, nie będzie mogła wprowadzić powszechnej przymusowej regulacji na Kresach, gdyż przepisy takie, jako mające charakter konstytucyjny, należą do ustawy. Może to wszelako uczynić w stosunku do nieruchomości zarejestrowanych w myśl przepisów dotychczasowych, jako przystosowanie regulacji hipotecznej do nowych przepisów organizacyjnych.

Art. 273. Normą jest trzysobowy skład sądu okręgowego. Od zasady powyższej zrobiony jest wyjątek dla części spraw cywilnych i niektórych karnych na przeciąg lat dziesięciu ze względu na brak sił sędziowskich. Postanowienia niniejsze nie dotyczą właściwości sądu, która określa się w granicach właściwości ogólnej, lecz odnoszą się tylko do składu sądownego.

Część druga pkt. 3 § 1 niniejszego artykułu, dotycząca b. zab. austriackiego, sprzeczna jest z art. 27 i 28 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego i z art. 22 kodeksu postępowania karnego, traci więc moc z dniem wejścia w życie tego kodeksu.

Art. 276. Honorowi sędziowie okręgowi są instytucją przejściową, wywołaną względami praktycznymi. Nominacje dotychczas istniejących w niektórych apelacjach sędziów honorowych tracą ważność z chwilą wejścia w życie prawa o ustroju. Honorowy sędzia okręgowy nie może pełnić czynności sędziowskich grodzkiego, ani zasiadać w żadnym komplecie sądu okręgowego jednocześnie z sędzią grodzkim, zatem nie może zasiadać w komplecie odwoławczym, jeżeli tam zasiada sędzia grodzki.

Z porównania art. 276 § 3 z art. 282 § 2 wynika, że honorowy sędzia okręgowy nie może zasiadać w komplecie jednocześnie z asesorem.

Art. 278 § 1. Postanowienie niniejsze jest wyrazem tendencji Ministerstwa do uszanowania praw nabytych, o ile one pogodzić się dadzą z interesem wymiaru sprawiedliwości, a także konsekwencją braku dostatecznej liczby sił sędziowskich, zwłaszcza na prowincji.

Art. 281 § 1. Dotychczasowi asesorzy, pełniący funkcje oskarżycieli przy sądach powiatowych, urzędować będą na zasadach dotychczasowych aż do ich usunięcia zgodnie z przepisami, normującymi ich stosunki służbowe, z tą zmianą,

że stają się rzecznikami urzędu prokuratorskiego. Przepis § 2 będzie stosowany, mimo że w międzyczasie wejdzie w życie kodeks postępowania karnego, rzecznicy są bowiem częścią prokuratury, w wypadku więc gdy działają ma zastosowanie art. 56 § 2 kodeksu postępowania karnego.

Art. 284 § 1. Zawieszenie nieusuwalności sędziów w okresie przejściowym było przewidziane także w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej. Pozostaje to w związku ze sprawą ustroju sądów, z wprowadzeniem nowych procedur, reorganizacją więziennictwa, w dalszej zaś przyszłości — z wprowadzeniem także nowych kodeksów. Dążeniem Ministerstwa jest zmniejszyć jaknajbardziej stan niepewności w sądownictwie i doprowadzić szybko do normalizacji. Przy reorganizacji będą brane pod uwagę wyłącznie momenty rzeczowe, wynikające z istotnych potrzeb wymiaru sprawiedliwości w związku z pracami nad wprowadzeniem nowego ustroju tudzież aktami ustawodawczymi, unifikującymi prawodawstwo sądowe.

Art. 285—286. Postanowienia te są wynikiem braku kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Art. 287 § 2. Do dnia wejścia w życie nowego kodeksu postępowania karnego w b. dzielnicy austrjackiej Izba Radna będzie istniała dalej bez zmiany, pod nazwą Wydziału.

Art. 288 pkt. a). Aż do czasu unifikacji procedury cywilnej kompetencja sądów grodzkich w sprawach cywilnych będzie, mimo zbliżenia przepisów kompetencyjnych, de facto nieco różna w poszczególnych dzielnicach, gdyż niejednakowo oblicza się n. p. wysokość powództwa — w jednych z odsetkami, w innych bez. Analogiczna uwaga odnosi się do art. 273 § 1 pkt. 2 a). Jednakże już w tym przepisie starano się zbliżyć do siebie obowiązujące przepisy dzielnicowe o właściwości sądów powiatowych (pokoju), by przygotować grunt pod budowę nowych, jednolitych przepisów proceduralnych w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego.

Art. 290 § 2. Powodowie, zamieszkali poza okręgiem danego sędziego pokoju, mogą dobrowolnie uznać jego kompetencję. Skoro jej nie uznają, wówczas sprawę rozpoznaje sąd grodzki.

Art. 293 § 1. W sądach grodzkich (powiatowych, pokoju), niema przymusu adwokackiego nawet w tych dzielnicach, gdzie istnieje taki przymus w sądach okręgowych, jako II instancji. Wyłączenie z pod przymusu adwokackiego sądów powiatowych wyrażają jasno § 27 n. j. austr. i § 78 p. c. niem. Nie będzie więc przymusu w sądzie grodzkim, choć jest instancją odwoławczą od orzeczeń sędziów pokoju. Prawo ustrojowe recypowało tylko tryb postępowania apelacyjnego, nie zaś inne postanowienia: n. p. nie ma zastosowania przepis o komplecie trzyosobowym, o rozdziale czynności między przewodniczącego a komplet, o przymusie adwokackim; dlatego w art. 293 § 1 jest mowa o stosowaniu przepisów „odpowiednio”.

Art. 295 § 2. Postanowienie to obowiązuje tylko do dnia 1 lipca 1929. Potem zaś — na mocy art. 1 § 2 pkt. 13 przepisów wprowadzających k. p. k. — z rozporządzenia Prezydenta z dnia 15 lipca 1927 r. o sędziach śledczych do spraw wyjątkowego znaczenia pozostają w mocy jedynie art. 5, 7, 8.

Art. 297. Klauzula derogacyjna, zawarta w § 1 tego artykułu, jest w zasadzie ogólną klauzulą. Wyraża to zdanie pierwsze, głoszące, iż tracą moc z dniem wejścia w życie nowego prawa ustrojowego przepisy dotychczasowe, które dotyczą przedmiotów w nowym prawie unormowanych. Wyliczenie przepisów deregowanych nie jest wyczerpujące, lecz przykładowe, co wyrażone zostało słowami: „w szczególności uchyla się”. Gdyby więc jakiś przepis był

w myśl klauzuli ogólnej uchylony, a jednak nie został wymieniony w przykładowej klauzuli szczegółowej, to jednak przepis ten trzeba będzie uznać za uchylony. Jeżeli zaś całość ustawy została w klauzuli szczegółowej uchylona ogólnie, to upada ustawa ta w obliczu nowego prawa ustrojowego tylko o tyle, o ile przedmiot tej ustawy unormowany został konstytucyjnym przepisem nowego prawa (np. art. 297 § 1 pkt. 2 — czytaj powyżej tezę do art. 272). Co innego, gdy klauzula szczegółowa pozostawia z dawnej ustawy uchylonej *expressis verbis* w mocy szczegółowo wymienione w niej przepisy; w tych wypadkach uznać należy, że tylko te szczegółowo wymienione przepisy obowiązują (np. art. 297 § 1 pkt. 3, 16, 20); przepisy inne nie obowiązują nadal jako ustawowe, mogą jednak nadal obowiązywać z mocy art. 297 § 2, o ile dotyczą materij, przekazanych do unormowania w drodze rozporządzeń. Jeżeli klauzula szczegółowa wymienia tylko artykuły (paragrafy) z danej ustawy uchylone, oczywiście obowiązuje reszta ustawy nadal (n. p. art. 297 § 1 pkt. 12, 23).

§ 2 tego artykułu przedłuża moc obowiązującą tych przepisów dotychczasowych, które przekazane zostały przez prawo ustrojowe do unormowania w drodze rozporządzeń wykonawczych, do tego momentu, gdy te nowe rozporządzenia zostaną ogłoszone i wejdą w życie, bez względu na to, czy zawarte są w normach, zamieszczonych w ustawach, czy w rozporządzeniach. Tym sposobem zabezpiecza nas nowe prawo ustrojowe przed lukami (*vacuum in lege*), mogącymi wyniknąć z tego, że przepis dotychczasowy padnie przed wejściem w życie zapowiedzianego rozporządzenia wykonawczego, które przepis ten ma zastąpić.

Punkty 25 i 26. Od dnia 1 stycznia 1929 kary dyscyplinarne wymierzone być mogą jedynie według art. 130, nawet za przestępstwa dyscyplinarne, popełnione przed dniem wejścia nowego prawa w życie, ponieważ przepis art. 130 jako całość jest łagodniejszy od przepisów dotychczasowych. Postanowienia art. 130 wprowadzają wprawdzie niektóre kary, nieznane ustawom dyscyplinarnym, obowiązującym dotychczas, ale łagodniejsze od istniejących. Przy porównaniu zaś przepisów nowych z dotychczasowymi zważyć należy, że zmiana nastąpiła *in favorem* podsądnych, gdyż za każde przestępstwo dyscyplinarne może być orzeczona kara od najłagodniejszej aż do najsurowszej, podczas gdy za przestępstwo karne — jedynie kara, przewidziana w ustawie za dany rodzaj przestępstwa.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Pan Wiceminister Car zamknął obrady następującym przemówieniem:

Zamykając obrady Zjazdu, pragnę podnieść doniosłe znaczenie pracy już dokonanej w zakresie unifikacji naszego ustawodawstwa. Praca ta nabiera jeszcze większego znaczenia, jeżeli się zważy, że jest to od roku 1816, t. j. od wejścia w życie t. zw. Instrukcji Sądowej, wydanej przez Łubińskiego, obowiązującej do r. 1876, pierwszy po odzyskaniu pełnej suwerenności przez Państwo Polskie dorobek polskiej myśli prawniczej, będącej jednocześnie wyrazem polskiej racji stanu, obejmującej całość ziem Polskich. Przepisy tymczasowe o urządzeniu sądownictwa z r. 1917, które stworzyły podwalinę polskiego sądownictwa i są również tworem niezależnym polskiej myśli prawniczej, były wydane dla pewnej tylko części ziem polskich, wchodzących obecnie w skład Rzeczypospolitej, w trudnych warunkach doby okupacyjnej. Opracowanie jednolitego ustroju sądów było tem trudniejsze, że nie mieliśmy z okresu przedrozbiorowego doskonałych wzorów rodzimych, dawna bowiem Polska nie posiadała zorganizowanego planowo i jednolicie sądownictwa. Oceniając znaczenie dokonanej pracy, składam serdeczne podziękowanie wszystkim moim współpracownikom, a przedewszystkiem Panu Prokuratorowi Kuczyńskiemu, który poświęcił się tej pracy z całkowitem oddaniem. Obrady Zjazdu dostar-

czyły obszernego materiału, wyjaśniającego praktyczne wykonywanie niniejszego prawa. Ma to duże znaczenie. Poza to obrady wykazały, że niema w naszym gronie żadnych różnic co do ujmowania zasadniczych zagadnień prawnych i że unifikacji prawa towarzyszy unifikacja poglądów i pojęć prawnych. Żegnając Panów w Imieniu Pana Ministra i własnym, bardzo dziękuję za wzięcie udziału w pracach Zjazdu.

W odpowiedzi Pan Prezes sądu apelacyjnego we Lwowie Czerwiński wygłosił następujące przemówienie:

W imieniu wszystkich uczestników Zjazdu składam podziękowanie Panu Ministrowi Meysztowiczowi za inicjatywę zwołania Zjazdu, Panu Wiceministrowi Carowi za umiejętne i sprężyste kierowanie obradami i Panu Prokuratorowi Kuczyńskiemu za jasne i dokładne przedstawienie motywów ustawodawczych; Panu Dyrektorowi Departamentu Ustawodawczego Sieczkowskiemu, tudzież innym przedstawicielom Ministerstwa Sprawiedliwości za ich wydatny udział w pracach Zjazdu. Obrady wykazały, że Ministerstwo Sprawiedliwości poszło w obronie potrzeb sądownictwa tak daleko, jak tylko na to pozwalał interes wymiaru sprawiedliwości; ponadto przekonały sądownictwo, że wszelkie przypuszczenia co do daleko idących zamiarów Rządu w związku z zawieszeniem nieusuwalności sędziowskiej są zupełnie bezpodstawne i że jedynym dążeniem Ministerstwa jest unifikacja ustawodawstwa i podniesienie poziomu sądownictwa. Poza to obrady wykazały całkowitą zgodność poglądów Ministerstwa Sprawiedliwości, Magistratury i Prokuratury na sprawy ustrojowe sądownictwa.

W obu Panach Ministrach uczestnicy Zjazdu widzą gorących rzeczników swoich postulatów i potrzeb, związanych ze spełnieniem szczytnych zadań wymiaru sprawiedliwości w Polsce.

Przed rozwiązaniem Zjazdu przybył p. Minister Meysztowicz i przemówił jak następuje:

Dziękuję Panom Prezesom i Prokuratorom za wzięcie udziału w obradach Zjazdu. Sądzę, iż ta wymiana myśli przedstawicieli Magistratury i Prokuratury ułatwi Ministerstwu Sprawiedliwości realizację tej wielkiej i trudnej pracy — reorganizacji sądów. Dotychczasowe moje doświadczenia, zebrane w pracy szefa Ministerstwa Sprawiedliwości, przekonały mnie o wysokiej wartości naszej Magistratury i Prokuratury i pozwalają mi mieć nadzieję, że ich współpraca przy reorganizacji sądownictwa da oczekiwane przez wszystkich wyniki — sprawność w przejściu od dzielnicowych form organizacji sądownictwa do jednolitego ustroju sądów polskich. Zarazem stwierdzam, że to głębokie moje przeświadczenie, iż w sądownictwie mamy te najlepsze siły, na jakich opiera się Państwo, stanowi dla mnie trwałą podnieętą do nieustannej troski o zapewnienie sądownictwu jaknajpomyślniejszych warunków pracy.

Zjazd zamknięto dnia 30 czerwca 1928 r. o godzinie 20 minut 30.

Wyjaśnienia, zawarte w powyższym protokóle, stanowią komentarz do prawa o ustroju sądów powszechnych.

Warszawa, dnia 29 września 1928 r.

Za Ministra Sprawiedliwości:

St. Car

Podsekretarz Stanu

OKÓLNIK Nr. 1423/III P. W./28

w sprawie

ubezpieczenia więźniów od nieszczęśliwych wypadków.

Do wszystkich władz więziennictwa.

Działy Pracy Więzień, które posiadają warsztaty dochodowe o stałej produkcji, powinny w myśl art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 272) wszystkich pracujących w powyższych warsztatach więźniów, za których utrzymanie zwraca się Skarbowi Państwa, ubezpieczyć od dnia 1 lipca 1928 r. w Zakładzie ubezpieczenia od wypadków zgodnie z ustawą z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148). Razem z więźniami powinni być ubezpieczeni kierownicy powyższych warsztatów, oraz wszyscy ci pracownicy, którzy mają bezpośrednią styczność z warsztatami bez względu na to, czy są pracownikami etatowymi, czy kontraktowymi. Wydatkiem na składki ubezpieczeniowe należy obciążyć koszty ogólne danego warsztatu, uznając rachunek pod nazwą „Rachunek ubezpieczenia więźniów,” otwarty w księdze kosztów robocizny.

Dla więzień, znajdujących się na terenie województw: warszawskiego, białostockiego, wileńskiego i nowogródzkiego właściwy Oddział Zakładu Ubezpieczenia od wypadków znajduje się w Warszawie; na terenie województwa łódzkiego — w m. Łodzi; na terenie województw: krakowskiego, kieleckiego i Śląska Cieszyńskiego — w m. Krakowie; zaś na terenie województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego i lubelskiego — w m. Lwowie.

Na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górno-śląskiej części województwa śląskiego — mają zastosowanie obowiązujące tam przepisy o ubezpieczeniu więźniów.

Zainteresowane Zarządy więzień zwrócą się do właściwych Oddziałów Zakładu Ubezpieczenia, od których otrzymają odpowiednie formularze; między innymi formularze zgłoszenia, oraz doniesienia o wypadku.

Dla każdego warsztatu, który wymaga ubezpieczenia zatrudnionych w nim więźniów, powinien być użyty osobny formularz zgłoszenia. W tym formularzu należy wypełnić pozycje zgodnie z zamieszczonymi nagłówkami. W punkcie 7-ym datę rozpoczęcia ruchu przedsiębiorstw wyznaczyć należy na dzień 1 lipca 1928 r., gdyż od powyższej daty ubezpiecza się więźniów od wypadków. Następnie w pozycji 9-ej i 11-ej należy podzielić zatrudnione osoby w sposób następujący: na urzędników, majstrów, więźniów wykwalifikowanych i więźniów niewykwalifikowanych. Do liczby majstrów zalicza się: kierowników warsztatów, oraz tych więźniów, których wybitna znajomość danego fachu, oraz odpowiednia wydajność pracy czyni godnymi stanowiska majstra. Poza to w pozycji 11-ej przy określeniu przeciętnego zarobku dziennego należy podać nie rzeczywisty zarobek danej kategorii więźniów, lecz wysokość w danej miejscowości dziennego przeciętnego zarobku wolnego robotnika z tą samą znajomością fachu i wydajnością pracy, co i dana kategoria więźniów. Informacje o wysokości miejscowych cen na robociznę wolnych robotników można zasięgnąć bądź u miejscowych urzędów Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, bądź u władz samorządowych.

Oddziały Zakładu Ubezpieczeń określą zgodnie z ustawą wysokość opłat ubezpieczeniowych od rozmaitych kategorii więźniów i ubezpieczonych pracowników Działów Pracy więzień. Wpłacanie powyższych opłat do odnośnych urzędów ubezpieczeniowych skuteczniczą będą Zarządy więzień w porozumieniu z zainteresowanymi Oddziałami Zakładu Ubezpieczeń.

W razie jakiegokolwiek wypadku Zarząd więzienia zestawia doniesienie o wypadku w 4-ch egzemplarzach zgodnie z formularzami tego doniesienia. Zestawione doniesienie należy przesłać w całości do władzy administracyjnej I-ej instancji (starostwo albo magistrat). W Warszawie należy przesłać bezpośrednio do Zakładu Ubezpieczenia od wypadków.

W doniesieniu o wypadku rubrykę 6-ą w miarę możliwości wypełnia lekarz więzienny. O ile uszkodzony jest więzień, to nie wypełnia się wcale rubryki 2-ej punkt „e”. W razie zaś, gdy uszkodzony jest pracownikiem Działu Pracy, to rubrykę 2-gą punkt „e” należy wypełnić, podając wysokość faktycznego zarobku uszkodzonego. W egzemplarzu doniesienia o wypadku, przeznaczonym dla Zakładu Ubezpieczenia, na 3-ej stronie wypełnia się tylko rubryki, omawiające ilość dni pracy przepracowanych przez uszkodzonego. Wysokości zarobionych sum, o ile poszkodowany jest więźniem, nie wypełnia się; również w tym wypadku nie wypełnia się wcale na te same strony rubryk B i C, zawierających wysokość rocznych wynagrodzeń pobocznych i w naturze. Na 4-ej stronie formularza doniesienia o wypadku, gdy uszkodzony jest więźniem, należy podać pełny zarobek roczny wolnego robotnika tej samej kategorii, co uszkodzony więzień — zgodnie z zebranymi informacjami.

Wobec tego, że sprawa ubezpieczeń więźniów od wypadków posiada doniosłe znaczenie społeczne, polecam Zarządowi więzień dołożyć wszystkich starań, celem prawidłowego przeprowadzenia powyższego ubezpieczenia w myśl wyżej wymienionych wskazań.

Warszawa, dnia 26 września 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

PISMO OKÓLNE Nr. 1196/II. G. S./28

w sprawie

podpisów na awizach do zleceń wypłaty z rachunków bieżących.

Do wszystkich władz asygnujących wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa oraz Komisji Kodyfikacyjnej.

Wobec podniesionych wątpliwości, czy awizy do zleceń wypłaty z rachunków bieżących, przewidziane w § 7 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 sierpnia 1922 r. L. GUK 3238/WAK (okólnik Nr. 602 II. G. S./22 Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr. 19/22) i w okólniku z dnia 28 kwietnia 1928 r. L. D. VII. 253/2 (pismo okólne Nr. 1185/II. G. S./28, Dz. Urz. Min. Sprawiedl. Nr. 11/28), mają być podpisane przez te same osoby, które podpisały właściwe zlecenia, zarządzam na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z dnia 10 września 1928 r. L. D. VII. 1112/2, aby doręczane kasom skarbowym awizy były podpisywane przez te same osoby, co odnośne zlecenia wypłaty.

Równocześnie nadmieniam, że zleceń wypłaty zaopatrzonych podpisam odmiennymi niż odnośne awizy, kasy skarbowe pod żadnym warunkiem nie będą realizowały.

Warszawa, dnia 19 września 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

PISMO OKÓLNE Nr. 1197/III. P. W./28

w sprawie

zmiany cennika środków lekarskich dostarczanych do więzień z Centralnej Apteki Więzień.

Do wszystkich władz więziennictwa.

Ministerstwo Sprawiedliwości podaje do wiadomości nowy cennik lekarstw mający moc obowiązującą do dnia 1 listopada 1928 r.

Warszawa, dnia 25 września 1928 r.

Minister Sprawiedliwości:

A. Meysztowicz

Załącznik do pisma okólnego Nr. 1197/III. P. W./28.

W Y K A Z

lekarstw jakie mają być stosowane w więzieniu.

Ceny aktualne do 1 listopada 1928 r.

	zł. gr.
Acetum pyrolignosum crudum	Kg. 0.45
Acidum acetylo-salicyli	" 13.90
" boricum crist.	" 3.35
" carbolicum crudum 25 ^o /o	" 0.72
" " purum	" 4.00
" citricum	" 13.50
" hydrochloricum dil.	" 0.90
" pyrogalic	" 46.00
" salicylicum crist.	" 8.50
Alborgan	H. 47.00
Adalinum	" 46.00
Aether aethylic	Kg. 5.25
" " pro narcosi	H. 2.35
Alumen pulverat farinosum	Kg. 0.90
Ammon caustic. sol. tripl.	" 1.05
" bromat	" 11.50
" chlorat pur.	" 3.85
" sulfo-ichtyolicum	" 10.00
Amylum oryzae	" 2.45
Amidopyrin	" 49.00
Antifebrin	" 8.70
Antipyrin	" 31.00
Aq. amygdal. amar.	" 9.00
" destillat.	" 0.15
Argentum nitricum	H. 19.00
" proteinicum	" 8.60
Atropin sulfuricum	D. 12.00
Balsamum copaivae ver.	Kg. 17.50
" peruvian "	" m. 3.95
Batyst Bilrota	" 1.25
Bensinum lekka	Kg. 1.25

		zł. gr.
Bismuthum subgalic.	Kg.	55.00
" subnitricum	"	56.00
" tribromphenil	H.	6.60
Borax pulv.	Kg.	1.90
Butyrum cacao	"	11.70
Calcium carbonicum	"	1.10
" chloratum puriss sicc	"	4.70
" lacticum	"	8.20
Camphora monobrom	H.	4.50
" trita	Kg.	17.40
Charta cerata	1 libr.	3.50
Chinin muriaticum	H.	21.50
Chinosol	"	23.00
Chloral hydrat	Kg.	19.00
Chrysarobin	H.	7.00
Creolin	Kg.	1.10
Cuprum surfuric pur	Kg.	5.20
Chloroform purum	"	10.30
" pro narcosi	H.	2.40
Cocainum hydrochloric.	D.	16.50
Codein. phosphor.	"	11.50
Coffein. natro-benz.	H.	4.00
Elixir pectoral R. D.	Kg.	8.20
Emplastr. adhesiv. extens.	1 mtr.	2.20
" cantharid	Kg.	16.50
" hydrarg. extens.	1 mtr.	3.50
" plumbi. comp.	Kg.	18.00
" saponato-salicyl. 10 ⁰ / ₀	1 mtr.	2.80
Eserinum salicyl.	1,0	8.60
Extr. belladonnae Spiss	H.	11.20
" Colae fluid.	Kg.	25.00
" Condurango fl.	"	22.00
" Filicis mar. aether	H.	7.60
" Hydrast. Canad. fl.	"	24.50
" Opii	D.	8.00
" Secalis cornut fl.	Kg.	36.00
" " Spiss	H.	27.00
" strychni aquos sicc	"	7.50
" Viburni prunif. fluid.	Kg.	36,50
Ferrum hydrogen reduct.	"	12,00
" sulfuricum pulv. pur. sicc.	"	3,10
Flores chamomillae vulg.	"	7,20
" Tillae.	"	9,20
Fol. Digitalis	"	5,00
" Sennae Alex	"	5,30
" Uvae Ursi	"	1,20
Gaza prima	1 mtr.	0,80
" sterylizowana	"	1,50
" jodoformowa	"	2,00
" xeroformowa	"	1,60
Glycerinum pur.	Kg.	5,30
Guajacol absolut.	H.	4,10
" carbonicum	"	4,00

		zł. gr.
Gummi arabic. pulv.	Kg.	7,00
Guttae Inozemcoff	"	26,00
Herba adonis vernalis.	"	3,10
" Chenepodii	"	5,50
" Herniariae	"	8,20
Hexamethylentetramin	"	13,20
Hydrarg. amidato. bichlor.	"	44,20
" bichlorat. Corros.	"	34,00
" chlorat. mit.	"	44,20
" jodat. virid. fl.	H.	12,80
" oxydat. fl. v. h. p.	"	5,20
" salicylicum	"	5,40
Hydrogen. hyperoxydat.	Kg.	1,10
Infusum Ipecacuanhae	H.	16,00
" Senegae	"	4,20
Injectio Coff. natr. benz. 0,1	1 p.	2,25
" Morphii mur. 0,01	1 p.	2,50
" Natr. kakodil	"	2,45
" Ol. Camphor 20 ⁰ / ₀	"	2,60
" Pantopon 0,02	"	4,00
Jodoformium	H.	16,00
Jodum purum	"	12,00
Kali acetici depur.	Kg.	10,50
" bromati	"	8,70
" chlorici	"	2,75
" hypermanganici	"	4,80
" jodati	"	98,50
" sulfogujajacoli	"	23,50
Kreosot e pic. fagi	"	20,00
Lanolinum	"	5,00
Lignina	"	2,60
Liniment ammon.	"	6,80
" " camph.	"	7,50
" calcariae	"	1,90
Liq. alumin. acetici	"	1,80
" anisati ammon.	"	17,50
" ferri albuminati	"	3,30
" " sesquichlorati	"	3,00
" Kali arsenicosi	"	1,60
" natri	"	0,80
" plumbi acetici	"	2,20
" Vlemgx	"	0,40
Lithii carbonici	H.	4,50
Lysol	Kg.	2,20
Lysoform	"	2,80
Magnesia usta	"	12,00
" carbonica	"	3,40
" Sulfurica	"	0,30
Menthol	H.	12,50
Morphii hydrochlorici	D.	12,80
Naphtol B.	Kg.	12,80
Natr. benzoicum	"	10,90
" bicarbonicum	"	0,78

		zł. gr.
Natr. bromatum	Kg.	9,00
„ chlorat. depur.	„	0,50
„ jodat.	H.	12,00
„ kakodylic.	„	10,00
„ salicyl.	Kg.	11,50
„ sulfuric.	„	0,26
Novoarsenobensol 0,15	1 doz.	2,00
„ 0,3	„	2,30
„ 0,45	„	2,70
„ 0,6	„	3,15
„ 0,75	„	3,55
„ 0,9	„	4,00
Oleum Amygdalar. dulc. galic.	Kg.	13,50
„ Betulae	„	1,70
„ Camphorat	„	12,50
„ Eucalipti glob.	„	23,50
„ Hyosciami	Kg.	12,00
„ Jecoris Aselli alb.	„	5,50
„ Olivarum provinc.	„	7,90
„ Pini pumilionis aether	H.	6,50
„ ricini	Kg.	4,35
„ Therebinth. gall.	„	4,80
„ „ rect.	„	2,20
Opium pulver.	H.	21,00
Pepsimum	Kg.	17,40
Phenacetin	„	21,00
Pilocarpin hydrochlor.	1,0	1,10
Plumbum aceticum	Kg.	4,50
Pulvis Doveri	H.	5,30
„ Liquirit comp.	Kg.	5,50
„ magnesia c. rheo	„	6,50
Rad. Altheae conc.	„	9,80
„ Ipecacuanhae	„	107,00
„ liquiritiae	„	4,40
„ rhei pulv. chinus	„	16,50
„ senegae	„	43,50
„ valerianae	„	7,20
Resorcinum	H.	2,25
Saccharum lacticum	Kg.	5,00
Sal. Calolin. Fact.	„	1,40
Salipyrin	„	26,20
Salolum	„	18,00
Santoninum	D.	36,00
Sapo viridis	Kg.	1,65
Secali cornuti pulv.	„	26,00
Syr. ferri jodati	„	10,50
„ simplex	„	1,85
Species pectorales	„	12,00
Strychnin. nitric.	D.	2,30
Styrax liquid.	Kg.	22,00
Sulfur depurat.	„	0,87
Suprarenin-hydrochlor.	H.	18,20
Talcum ven. 5/0	Kg.	0,60

		zł. gr.
Tanninum albuminat	Kg.	18,00
Terpinum hydratum	„	11,20
Theobromin. natro-salicyl.	H.	3,90
Thymolum	„	9,50
Tinctura Belladonnae	Kg.	17,80
„ Convallar	„	30,00
„ ferri pomat	„	6,50
„ Gallarum	„	17,80
„ Gentianae	„	17,60
„ Jodi	„	33,00
„ Lobeliae	„	19,50
„ Menthae pip.	„	27,50
„ Myrrhae	„	22,00
„ Nuc. vomic.	„	17,80
„ Opii benzoica	„	20,00
„ simplex	„	39,00
„ Ratanhia	Kg.	17,80
„ Strophanti	„	19,00
„ Valerianae simpl.	„	17,50
„ „ aether.	„	19,00
„ Sabadillae	„	17,00
Termometry sprawdzone	1 szt.	3,50
Traumacetin	H.	2,20
Ung. acidi borici	Kg.	8,00
„ hydrarg. cinerei	„	22,00
„ „ pti albi	„	15,00
„ „ „ flavi	„	15,00
„ Ichtyoli	„	7,50
„ Mikulicz	„	20,00
„ sulfurat	„	6,60
„ Wilkinson	„	5,20
„ Zinci	„	10,00
„ „ Lassari (pasta)	„	7,50
Vaselineum americ. fl.	„	2,85
„ albi	„	4,95
„ polonic.	„	1,90
Wata hygroskopijna I-a Superior	„	12,50
„ „ II-a Extra	„	10,20
„ „ szpitalna szara	„	4,90
Zincum oxydat	„	2,40
„ sulfo-carbol.	„	11,00
„ sulfuricum ch. pur.	„	2,10

Loco Warszawa bez kosztów opakowania, które się liczą oddzielnie po cenie własnej.

Z A W I A D O M I E N I E .

Wykaz nieobsadzonych etatów w dniu 1 października 1928 r. w apelacjach: warszawskiej, wileńskiej i lubelskiej.

Nr. porządkowy		Ilość nieobsadzonych etatów						Notarjuszów
		Sędziów				Prokuratorów	Podprokuratorów	
		Prezesów	Wiceprezesów	Sądu Najw. wzgl. Ap. Ok.	Śledczych			
1	Sąd Najwyższy.							
2	" Apel. w Warszawie . . .			1				
3	" " " Lublinie . . .			1				
4	" " " Wilnie . . .							
5	" Okręg. w Białej . . .							
6	" " " Białymstoku . . .							
7	" " " Kaliszu . . .							1 ¹⁾
8	" " " Łomży . . .							1 ²⁾
9	" " " Łodzi . . .	1		1 ¹⁾				2 ³⁾ , 4)
10	" " " Mławie . . .							
11	" " " Płocku . . .							
12	" " " Siedlcach . . .							1 ⁵⁾
13	" " " Suwałkach . . .							
14	" " " Sosnowcu . . .		1					1 ⁶⁾
15	" " we Włocławku . . .		2					1 ⁷⁾
16	" " w Warszawie . . .						Łowicz	
17	" " " Kielcach . . .							2 ⁸⁾ , 9)
18	" " " Lublinie . . .	1		1 ²⁾			1	2 ¹⁰⁾ , 11)
19	" " " Piotrkowie . . .							1 ¹²⁾
20	" " " Radomiu . . .							1 ¹³⁾
21	" " " Zamościu . . .						1	2 ¹⁴⁾ , 15)
22	" " " Wilnie . . .		2	1 ³⁾				3 ¹⁶⁾ , 17), 18)
23	" " " Grodnie . . .			1 ⁴⁾				2 ¹⁹⁾ , 20)
24	" " " Łucku . . .					2	2	3 ²¹⁾ , 22), 23)
25	" " " Pińsku . . .	1		2 ⁵⁾ , 6)				5 ²⁴⁾ , 25), 26), 27), 28)
26	" " " Nowogródku . . .			1 ⁷⁾				
27	" " " Równem . . .			3 ⁸⁾ , 9), 10)			1	6 ²⁹⁾ , 30), 31), 32), 33), 34)

Sędziowie śledczy: 1) Łęczycza. 2) Krasnystaw. 3) Wilejka. 4) Grodno zapas. 5) Łuniniec. 6) Stolin. 7) Stołpce. 8) Korzec. 9) Włodzimierzec. 10) Zdołbunów.

Sędziowie pokoju: 1) Słupca. 2) Szczuczyn. 3) Łódź. 4) Łódź. 5) Adamów. 6) Czelandź. 7) Włocławek. 8) Bodzentyn. 9) Słomniki. 10) Lublin zapas. 11) Kraśnik. 12) Gidle. 13) Drzewica. 14) Zamość zapas. 15) Tyszowce. 16) Międzyżoła. 17) Holszany. 18) Lida. 19) Grodno zapas. 20) Bereza. 21) Łuck zapas. 22) Łuck. 23) Kowel. 24) Pińsk zapas. 25) Brześć. 26) Łachwa. 27) Stolin. 28) Kamieniec Litewski. 29) Dąbrowica. 30) Dubno. 31) Równe zapas. 32) Równe. 33) Równe. 34) Stepań.

Uzupełnienie do wykazu zaliczek w znaczkach sądowych Dz. Urz. Nr. 5/26:

Nr. kol.	Nazwa sądu	Awans	Właściwa kasa skarbową	U w a g i
355	Sąd pokoju w Iwju	750	w Wołożynie	powiększono o 250 zł.

RUCH SŁUŻBOWY

aplikantów w okręgu sądu apelacyjnego we Lwowie.

Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie zamianował postanowieniem z dnia 18 września 1928 r. aplikantami sądowymi w okręgu lwowskiego sądu apelacyjnego:

Tadeusza Józefa dw. im. Mühlera, aplikanta sądowego w Mikołowie, dla Złoczowa,

Kazimierza Edwarda dw. im. Zennega, aplikanta sądowego w Toruniu, dla Sambora,

Mag. pr. Bolesława Wyskoczyla, kandydata notarjatu, dla Przemyśla,

" Stanisława Kupraneca dla Stryja,

" Juljana Cionkę dla Przemyśla,

" Romana Argasińskiego dla Sambora,

" Klaudjusza Andrzeja Józefa 3 im. Wojakowskiego dla Sambora,

" Mieczysława Józefa 2 im. Poliszewskiego dla Przemyśla,

" Władysława Juljusza 2 im. Ullmanna dla Sambora,

" Kazimierza Wacława 2 im. Dąbrowskiego dla Stanisławowa,

" Michała Mareca dla Lwowa,

" Jana Augustyna 2 im. Pudełko dla Sanoka,

" Władysław Szychlińskiego dla Kołomyji,

" Marjana Włodzimierza 2 im. Kadobianńskiego dla Przemyśla,

D-ra Kazimierza Eugenjusza 2 im. Eckerta dla Lwowa,

Mag. pr. Kazimierza Marjana 2 im. Wnuka dla Lwowa,

" Michała Gorczakowskiego dla Lwowa,

" Jana Kazimierza 2 im. Kosińskiego dla Sanoka,

" Jacka Jana Stanisława 3 im. Zakrzewskiego dla Złoczowa,

" Marjana Edwarda 2 im. Przybyłę, prowizorycznego kancelistę,

dla Lwowa,

" Jana Władysława 2 im. Rybickiego, prowizorycznego kancelistę,

dla Lwowa,

" Jana Pałczaka, prowizorycznego kancelistę dla Sanoka,

" Jana Pukowskiego, kancelistę XI st. sł. dla Brzeżan,

" Kazimierza Burakowskiego, praktykanta kancelaryjnego, dla Złoczowa,

" Jana Józefa 2 im. Pawłowskiego, podkomisarza Straży Granicznej,

dla Sambora,

D-ra Pawła Kesslera dla Lwowa,

Mag. pr. Stefana Jana 2 im. Halarewicza dla Sambora,
 „ Stefana Jakóba 2 im. Allerhanda dla Kołomyji,
 D-ra Marjana Józefa 2 im. Radwańskiego dla Sambora,
 Mag. pr. Alojzego Janasa dla Czortkowa,
 „ Bolesława Jana 2 im. Haburę dla Kołomyji,
 „ Longina Piotra 2 im. Holejkę dla Sanoka.

A D W O K A T U R A.

Obwieszczenie.

Rada adwokacka okręgu sądu apelacyjnego w Warszawie niniejszem ogłasza co następuje:

Zostali wykreśleni z listy adwokatów:

Adwokat Jan Kuczyński, zam. w Rawie Mazowieckiej, na własne żądanie wobec przejścia do sądownictwa,
 Adwokat Maurycy Funk, zam. w Warszawie—wskutek śmierci.

Zostali przyjęci w poczet aplikantów adwokackich:

Włodzimierz Józef Chłudziński z siedzibą w Warszawie, ul. Wspólna 16—8,
 Adam Pragier z siedzibą w Warszawie, ul. Grójecka 43—6,
 Jan Burmakiński z siedzibą w Mławie.

Zgłosili się o przyjęcie w poczet adwokatów:

Dr. Dawid Silbiger, adwokat w Ropczycach, zam. w Krakowie, Poselska 19, z siedzibą w Będzinie,
 Dr. Juljusz Henryk Neumann, adwokat we Lwowie, z siedzibą w Tomaszowie Mazowieckim.

Zgłosili się o przyjęcie w poczet aplikantów adwokackich:

Stefan Flukowski, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Złota 55,
 Zdzisław Feliks Baraniecki, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Miódowa 16—6,
 Józef Chaciński, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Marszałkowska 97,
 Stefan Dembicki, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Koszykowa 48—2,
 Wanda Koppłowa, aplikantka sądowa, z siedzibą w Warszawie, ul. Nowy Zjazd 7,
 Kazimierz Piotr Pawczyński, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Mokotowska 7—1,
 Sławomir Stanisław Tomaszewski, aplikant sądowy, z siedzibą w Warszawie, ul. Puławska 16.

W Okręgu Izby Adwokackiej w Krakowie.

Przesiedlili się:

Dr. Jakób Kolarski z Radomyśla Wielkiego do Radłowa — a substytutem jego ustanowiono Dra Emila Merza adwokata w Tarnowie, a to w miejsce Dra Władysława Mossora adwokata w Tarnowie,
 Dr. Joachim Safrin adwokat w Liskach z dniem 28 czerwca 1928 r. do Trembowli.

Zgłosił zamiar przesiedlenia się:

Dr. Jakób Schlachet, adwokat w Zakopanem, z dniem 2 października 1928 r. z Zakopanego do Nowego Targu; jego substytutem ustanowiono Dra Bertolda Fassa, adwokata w Zakopanem.

W Okręgu Izby Adwokackiej we Lwowie.

Wpisani na listę adwokatów:

Dr. Maksymiljan Hopfinger z siedzibą we Lwowie,
 Dr. Dawid Friedman z siedzibą w Tarnopolu.

Zgłosili zamiar przesiedlenia się:

Dr. Nestor Przysłupski ze Lwowa do Gorlic,
 Dr. Maksymiljan Ettinger ze Lwowa do Bukowskiej,
 Dr. Marek Finkler z Husiatyna do Czortkowa,
 Dr. Włodzimierz Czyrowski z Brodów do Mielnicy.

Przesiedlili się:

Dr. Joachim Pohl ze Lwowa do Bursztyna,
 Dr. Samuel Müller z Chodorowa do Lwowa,
 Dr. Joachim Safrin z Liskach do Trembowli,
 Dr. Teodozy Stefanowicz z Brodów do Kamionki Strumiłowej,
 Dr. Władysław Stojowski z Borszczowa do Czortkowa,
 Dr. Fischel Enser ze Lwowa do Borszczowa zamiast do Cieszanowa,
 Dr. Cyryl Tryłowski z Kołomyji do Gwoźdźca.

Zrezygnował z wykonywania adwokatury:

Dr. Leonard Kapuściński adwokat we Lwowie.

W Okręgu Izby Adwokackiej w Cieszynie.

Wpisany na listę adwokatów:

Dr. Paweł Kulpa, dotąd adwokat w Podkamieniu, w okręgu izby adwokackiej we Lwowie, z powodu przesiedlenia się z Podkamienia do Strumienia z dniem 22 sierpnia 1928 r. z siedzibą w Strumieniu.

W Okręgu Izby Adwokackiej w Poznaniu.

Wpisani na listę adwokatów:

Stanisław Korboński z miejscem zamieszkania w Poznaniu,
 Eugenjusz Ekner z miejscem zamieszkania w Poznaniu,
 Zygmunt Danecki z miejscem zamieszkania w Poznaniu,
 Dr. Wojciech Wojdon z miejscem zamieszkania w Bojanowie.

Skreśleni z listy adwokatów:

Adwokat Zygmunt August Buchelt z Mogilna na skutek zrzeczenia się,
 Adwokat Marjan Czypicki z Poznania na podstawie § 21 l. 2 ord. adwokackiej.

W Okręgu Izby Adwokackiej w Toruniu.

Wpisany na listę adwokatów:

Marjan Czypicki z miejscem zamieszkania w Wąbrzeźnie.

Wykreślono z listy adwokatów:

Fritza Pertikla z Grudziądza wskutek zrzeczenia się.

BIBLIOGRAFJA.

Wyszedł z druku tom I wydawnictwa p. t. „Ustawodawstwo Polskie z lat 1917—1928 r.” obejmujący lata 1917 do 1920 (wydanie nieurzędowe Ministerstwa Sprawiedliwości).

Wydawnictwo zawiera wszystkie przepisy prawne, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Departamentu Sprawiedliwości T. R. S., Dzienniku Urzędowym K. P. Ministerstwa Sprawiedliwości, Dzienniku Praw Królestwa Polskiego, Dzienniku Praw Państwa Polskiego i Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, przytoczone w brzmieniu, uwzględniającem zmiany, wprowadzone do chwili obecnej. Zadaniem wydawnictwa jest udostępnienie dla potrzeb praktycznych obowiązującego materiału ustawodawczego w jego właściwej postaci; ma ono na celu ustalenie, jakie przepisy w zakresie niem objętym obowiązują, jakie zaś utraciły moc prawną; przytoczone w niem są, z zachowaniem porządku chronologicznego i układu urzędowych zbiorów prawa, jedynie teksty przepisów nieuchylonych ze zmianami, jakim przepisy te uległy w dziesięcioletnim okresie istnienia Państwa; teksty przepisów, które utraciły moc prawną, są pominięte; pod odpowiednimi pozycjami figurują tylko tytuły tych przepisów i uwagi, wyjaśniające przyczyny ich wygaśnięcia.

Wydawnictwo jest więc wyciągiem z urzędowych zbiorów prawodawstwa, mało dostępnych dla ogółu ze względu na ogrom zawartego w nich materiału.

SPROSTOWANIA:

W Nr. 15 Dziennika Urzędowego z dnia 1 sierpnia 1928 r., na stronie 281 w przedziałce pierwszej (Nr. bieżący wpisu) wzoru rejestru, przy drugim z kolei wpisie (Zr. 78/29) winna być umieszczona cyfra „2” podkreślona linią przerywaną. Na stronie natomiast 282 w przedziałce siódmej (zmiany i wykreślenia), w kolumnie noszącej napis „Do Nr. wpisu” winny być umieszczone przy wpisie pierwszym (Zr. 260/29), drugim (Zr. 296/29) i czwartym (Zr. 540/29) — cyfra „2”, przy wpisie trzecim (Zr. 345/29) cyfra „1”, wszystkie podkreślone linią przerywaną. Nadto linja oddzielająca wpis czwarty (Zr. 540/29) od wpisu trzeciego (Zr. 345/29) winna biec przez całą szerokość przedziałki siódmej, przedzielając również i kolumnę noszącą napis „Do Nr. wpisu”.

W Nr. 18 Dziennika Urzędowego z dn. 15 września 1928 r. na str. 342 w zarządzeniu prezesa sądu okręgowego w Warszawie w wierszu przedostatnim od dołu po słowach „w Górze Kalwarji i Warce” należy dopisać „z siedzibą komornika w Górze Kalwarji”.